Lodzer Tageblat № 197

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 10 גראשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אדמיניסטראַציע 10047.

זונטאָג, ל' מנחם-אב פ' שופטים תר"צ || 24 sierpnia 1930 r. || 2-טער יאהרגאנג

סלאַוועק'ס קאַבינעט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע

מאַרשאַל פילסודסקי

זאל זיך שטעלען בראש פון דער נייער רעגירונג

נייע רעגירונג וועט ברענגען גרויסע ענדערונגען

סיים-וואהלען, רעוויזיע פון דער קאנסטיטוציע און ערלעדיגען די גרעניץ-פראגע — די דאזיגע ענינים וועט זיך ווידמען דער נייער קאבינעט. — מארגען קומט די דעציזיע

מאַרשאַל פילסודסקי זאל אויך פערזענליך פאהרען קיין גענף

וו אַ ר ש ע 23 אויגוסט (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט)

סלאַוועק'ס קאַבינעט האָט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע.

די אוידיענץ ביים מלוכה-פרעזידענט

וו אַ ר ש אַ. 23.8 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט האַלב צוועלף מיטאָג איז פרעמיער סלאַוועק אויפגענומען געוואָרען אויף אַ לענגערער אוידיענץ ביים מלוכה-פרעזידענט.

דער פרעמיער האָט געמאָלדען דעם פרעזידענט, אַז ער קאָן ווייטער נישט בלייבען אויף זיין אַמט.

דער מלוכה-פרעזידענט האָט אַנערקענט די מיינונג פון פרעמיער פאַר ריכטיג.

דימיסיע פון גאַנצען קאַבינעט?

וו אַ ר ש אַ, טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאנדענץ) נאָך דער אוידיענץ ביים מלוכה-פרעזידענט איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון פרעמיער סלאַוועק מיט מאַרשאַל פילסודסקי'ן.

5 נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט מיט'ן אנטייל פון מאַרשאַל פילסודסקי. פאַר'ן אָנהויב פון דער זיצונג האָט פרעמיער סלאַוועק זיך ווידער בעראַטען מיט מאַרשאַל פילסודסקי. אויף דער זיצונג האט פרעמיער סלאַוועק געמאלדען, אַז צוזאַמען מיט'ן גאַנצען קאבינעט גיט ער זיך אָן אין דימיסיע.

6 אין אָוונט איז בעוואוסט געוואָרן, אַז דער מלוכה-פרעזידענט האָט די דימיסיע אנגענומען.

דעציזיע — מאנטאג

וו אַ ר ש אַ, (טעלעפאניש) די ענדגילטיגע דעציזיע פון מאַרשאַל פילסודסקי וועגען איבערנעהמען די פרעזעסור פון מיניסטארען-קאַבינעט וועט ווערען אנגענומען מאנטאג אויף אַ קאנפערענץ ביים מלוכה-פרעזידענט

דער רושם אין וואַרשאַ

פאַרוואָס האָט סלאַוועק דימיסיאָנירט?

וו אַ ר ש אַ. (טעלעפאָניש) די דימיסיע פון קאַבינעט האָט אין די וואַרשאַווער פּאָליטישע קרייזען געמאַכט אַ גרויסען רושם.

באַלד האָבען זיך פערשפרייט קלאַנגען, אַז מאַרשאַל פילסודסקי זאָל איבערנעהמען די רעגירונג און עס זאָל בעשטימט ווערען אַן אַמט פון אַ וויצע-פרעמיער.

דער צוזאַמענשטעל פון נייעם קאַבינעט איז נאָכנישט בעשטימט געוואָרען. עס איז נאָר בעוואוסט, אַז פרעמיער סלאַוועק האָט נאָכ'ן אָנגעבען זיך אין דימיסיע, ערקלערט, בעת מען האָט איהם געפּרעגט וועגען די מאָטיווען פון דער דימיסיע, אַז ער קאָן נישט זיין גלייכצייטיג פרעמיער און פרעזעס פון ב.ב.-קלוב.

ווי מען שמועסט אָבער אין די פּאָליטישע קרייזען איז די אמת'ע סיבה פון דער קאַבינעט-דימיסיע דאָס, וואָס עס דערנעהענטערט זיך דער טערמין פון דער סיים-סעסיע. דער סיים וועט יעצט האָבען צו ערלעדיגען וויכטיגע ענינים. מען גרייט זיך צו נייע וואַהלען און אין אַזאַ פאַל האָט סלאַוועק נישט געוואָלט בלייבען פרעמיער צוליב זיין קאָנסעקווענץ מער געגנערשאַפט נעגען סיים.

די פאַר שטעהענדע ראָלע פון פּאָליטיקאָנים בעק און פּאָלקאָווניק מאַטושעווסקי

וו אַ ר ש אַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין אָוועגד איז בעוואוסט געוואָרען, אַז מאַרשאַל פילסודסקי שטעלט זיך אין שפּיץ פון דער נייער רעגירונג. גלייכצייטיג וועט דער שעף פון קאַבינעט פון קריגס-מיניסטעריום, פּאָלק. בעק בעשטימט ווערען אלס מיניסטער אָהן אַ פּאָרטפעל און ער וועט אָנפיהרען מיט די פּאָליטישע ענינים.

פּאָלקאָווניק מאַטושעווסקי וועט ווערען פילסודסקי'ס רעכטע האַנד אין ווירטשאַפטליכע ענינים. מאַרשאַל פילסודסקי אַליין וועט אָנפיהרען מיט דער אויסערן-פּאָליטיק. ער זאָל אויך אַליין פאָהרען קיין גענף, כדי צו ערלעדיגען דאָרט ענין מיט די גרעניצען.

ווייטער שמועסט מען, אַז פילסודסקי וועט דורכפיהרען דעם פּראָיעקט צו ענדערען די קאָנסטיטוציע און אויך אַנדערע רעפאָרמען. דערביי שטיצט מען זיך דערויף, וואָס פילסודסקי האָט פּאַראַיאָהרען געזאָגט, אַז אויב דער מלוכה-פּרעזידענט וועט איהם דאַרפען, איז ער גרייט זיך צו שטעלען צו זיין דיספּאָזיציע.

איצט זאָל די צייט זיין געקומען.

דער דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען דער נאָמינאַציע פון מאַרשאַל פילסודסקי אַלס שעף פון דער רעגירונג איז ביז שפּעט אין אָוועגד נאָך נישט ערשינען. וואַהרשיינליך וועט ער ערשיינען ערשט מאָרגען פריה.

דעציזיע ערשט מאָרגען?

בערלין, 23. אויגוסט. (ספּעציעל צום „לאָדזשער טאַגעבלאַט") „טעל-אוניאָן" מעלדעט פון וואַרשאַ, אַז מאַרשאַל פילסודסקי האָט די מיסיע צו שאַפען די רעגירונג נאָכנישט אָנגענומען און זיך איבערגעלאָזען צייט אויף נאָכצודענקען ביז מאָנטאָג.

קיין „מעדכען פיר אַלעס"...

וו אַ ר ש אַ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די ציוויל-קאַנצעלאַריע פון מלוכה-פּרעזידענט מעלדעט:

צוליב דעם, וואָס דער פּרעמיער האָט בדעה זיך אָפּצוגעבען אין דימיסיע, האָט דער מלוכה-פּרעזידענט פאַרבעטען צו זיך אויף 1 ביי טאָג דעם מאַרשאַל פילסודסקי און איהם פאָרגעלייגט איבערצונעהמען די מיסיע צו בילדען די רעגירונג.

מאַרשאַל פילסודסקי האָט געענטפערט:

— איך שעץ פאָלשטענדיג אָפּ די מאָטיוען פון פּאָלקאָווניק סלאַוועק, צו מיינסטען געפעלט מיר אָבער דאָס, וואָס ער וויל נישט זיין קיין „מעדכען פיר אַלעס" איך אַליין קאָן אויך נישט זיין קיין „מעדכען פיר אַלעס" און דערביי וועל איך אויסזוכען אַנ'אַרבייטס-סיסטעם מיט די קאָלעגען מיניסטאָרען, וועמענס נעמען איך וויל נישט אָנרופען. און בפרט מיט'ן פינאַנץ-מיניסטער, אַזוי, אַז איך זאָל געפינען אַ פערלייכטערונג אין מיין אַרבייט אַלס פּרעזעס פון קאַבינעט. איך וועל דאָס שפּעטער אַרומרעדען אויספיהרליך מיט'ן מלוכה-פּרעזידענט.

מאַרשאַל פילסודסקי האָט דערביי אָנגעוויזען, אַז צוליב דעם, וואָס היינט איז שבת, זאָגט ער נישט צו צו געבען קיין ענטפער דעם מלוכה-פּרעזידענט פריהער ווי מאָנטאָג.

צוזאַמענשטעל פון נייעם קאַבינעט

וו אַ ר ש אָ (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דאָס פּרעסע-ביוראָ פונ'ם פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט טיילט מיט:

אויף דער זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט האָט מאַרשאַל פילסודסקי מיטגעטיילט דעם אינהאַלט פון זיין געשפּרעך מיט'ן מלוכה-פּרעזידענט און ערקלערט, אין פאַל אויב ער וועט אָננעמען די מיסיע צו שאַפען די רעגירונג וועט ער ווען צוזאַמענאַרבייטן מיט אַלע מיניסטאָרן פון פּרעמיער סלאַוועק'ס קאַבינעט.

פון וועמען וועט בעשטעהן די פּוילישע דעלעגאַציע קיין גענף?

וו אַ ר ש אַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) עס איז שוין בעשטימט דער צוזאַמענשטעל פון דער פּוילישער דעלעגאַציע קיין גענף.

עס וועלען פאָהרען קיין גענף: אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי, מיניסטער סאָקאָל, וויצע-מאַרשאַלעק פון סיים, גענ. מינ. כאָדזקאָ, פּוילישער באָטשאַפטער און בערן מאָדזעלעווסקי, באָטשאַפטער טאַרנאָווסקי, דיר. דאַליקאָווסקי און נאָך 3 העכערע בעאַמטע פון אויסערן-מיניסטעריום.

15 וועקסלען זענען פערלוירען געוואָרען:

1) 5 וועקסלען צו 200 זל. אויסשט. פ. פּרענקעל, מ. פּרוכט אין בלאַנקאָ. 2) 550 זלאָטיס, אויסשט. הויזיק אָרדרע ד. מערזעל צאָהלבאַר ד. 2.11 ה. י. 3) 4 וועקסלען, 2 צו 175 זל. און 2 וועקסלען צו 100 זל. אָרדרע א. פּרוכט צאָהלבאַר ד, 15.10, 15.11, 15.10 און 15.11 ה. י. 4) 100 זל. אין בלאַנקאָ אויסשט. י. בראָמבערג צאָהלבאַר ד. 25.9 ה. י. 5) 100 זל. אין בלאַנקאָ אויסשט. קאַזאַנצאָוו אין גלאָוונאָ צאָהלבאַר ד. 10.9 ה.י. 6) 3 וועקסלען צו 100 זל. 1 וועקסעל אויסשט. מאיר טויבע, קאָלאָ, אָרדרע ד. מערזעל און די אַנדערע 2 וועקסלען זשירירט דורך מאיר טויבע קאָלאָ.

די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג.

אַלע בעוואָרענישען זענען געמאַכט געוואָרען. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען גוטע בעלוינונג אָפּצוגעבען צו ד. מערזעל נאַוואָמיעסקאַ 8.

Bank Spółdzielczy

Kupców i Przemysłowców

w ŁODZI

Spółdz. z ogr. odpow. — Tel. 136-46 i 188-34

39 צעגעלניאַנאַ 39

פראָנט 1-טער שטאָק — פראַנט 1-טער שטאַק

נעמט אָן וועקסלען, פראַכטען און פערשידענע דאָקומענטען אויף אינקאַסע אויף אַלע פּלעצער אין גאַנץ פּוילען ביי אַ מינימאַלער פּראָוויזיע און צאָהלט אויס דעם זעלבען טאָג, ווייזט איבער געלד אויף גאַנץ פּוילען, נעמט אָן וקלאַדען איינלאַגען, נדן-געלדער און קלענערע אָפּשפּאָרונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאַכט דיס קאָנטאָ און גיט אַרויס אָוואַנסען אויף 'אינקאַסאָ.

ערלעדיגט אַלץ פּינקטליך און ערנסט.

די באַנק איז אָפען פון 9 ביז 2 מיטאָג.

Dr. med. M. Dawidowicz

choroby wewnętrzne, spec. serca i płuc

powrócił

przyjmuje od 6—8 Sienkiewicza 3/5
i od 1—2 Lecznica „VITA"

Sperling צאָהן-דאָקטאָר

Zawadzka 1

טעל. 143-06

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. A. Banasz

ספּעציאַליסט פאַר נירען און בלאָזען-קראַנקהייטען

וואָלטשאַנסקאַ 23 טעל. 139-88

נעמט אָן פון 3–4 נאָכמ.

Dr. med. J. LUBICZ

Ortopeda

גראַנסקאַ 28, טעל. 183-17

ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענקען-קראַנקהייטען פערקרימונגען פון פּליצעס און גלידער פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען; ווי הקלאַדקעס געגען פּלאַטע פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א. א. וו.

נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

בלב נשבר ונדכה אנו מודיעים לכל קרובנו ומיודענו כי אחרי מחלה כבדה וממושכה מת עלינו בשנת 82 לימי חייו, אבינו היקר נ"ע

ר' ישראל יצחק בן ר' חיים ז"ל **נעלקענבוים**

אחד מן החסידים הראשונים של האדמו"ר מקאָצק זצ"ל.

ההלויה תהיה היום יום א', ל' מנחם-אב בשעה 1 אחר הצהרים מבית האבל רחוב קילינסקי 43.

המתאבלים עליו: בניו, בנותיו, כלותיו, נכדיו, נכדותיו ונינין.

אויפפאָדערונג

צו אַלע טריקאָטאַזש-סוחרים

דערמיט פאָדערן מיר אויף אַלע טריקאָטאַזש-סוחרים און די וואָס שטעהען אין די האַלעס מיט טריקאָטאַש, ווי אויך די וועשערס, וואָס אַרבייטען אַליין טריקאָטאַזש, צו קומען היינט זונטאָג, ד. 24 אויגוסט פונקט 7 אָוונד אין פעראיינס-לאָקאַל פון צענטר. סוחרים-פעראיין (פּיעטריקאָווער 10) וועגען זייערע אייגענע זעהר וויכטיגע פראַגען, וועלכע האָבען אַ גאַ גוואַלדיגען אינטערעס פאַר אַלע פון דער טריקאָטאַזש-בראַנזשע.

די סעקציע.

צענטראלער צוזאמענפאהרען ווערען פערבאטען

מארגען ווערט פערעפענטליכט דער בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע

אראבישער גענעראל-שטרייק אין ארץ-ישראל געליטען א דורכפאל

דער נייער קורס

וו א ר ש א, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די צו-זאמענפאָהרען פון צענטראַלען זאָלען דורך דער רעגירונג פערבאָטען ווערען

קאנפערענץ פון דער יודישער פארטיי אין סלאוואקיי

פ ר אַ ג (יט"א) אונטער'ן פאָרזיץ פון יודישען דעפוטאט און טשעכאָסלאָוואַקישען פארלאַמענט דר. י. רייס איז אין טרענטשין-טעפליץ אָפגעהאלטען געוואָרען א קאָנפערענץ פון דער יודישער פארטיי אין טשעכאָסלאָוואַקיי. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט דע-לעגאטען. נאָכן אויסהערען א רייה פאָליטישע רעפעראַטען און פאָר-טראַגען וועגען קולטור-פראגען האָט די קאָנפערענץ אָנגענומען א רעזאָלוציע אין וועלכער עס ווערט אָנגעוויזען דער רע-גירונג אויף די קאטאסטראפאלע ווירט-שאפטליכע לאגע פון די יודען אין סלאָ-וואקיי און קארפאטען-רוסלאנד און עס ווערט געפאָדערט צו פערקלענערן דעם שטייער-לאסט. די רעזאָלוציע פאָדערט פון דער רעגירונג איינצוהאלטען דעם סטאַטוס-קוואָ און דער פראגע פון זונ-טאג-רוה.

צום סוף האָט די קאָנפערענץ אָנגענו-מען אן ענערגישע פּראָטעסט-רעזאָלוציע קעגען דער פאָליטיק פון רומענישער רעגירונג אין דער יודען-פראגע.

רויט-ארמייאישע דעלעגאציע פאהרט ארום אין יודישע קאלאניעס

מ אָ ס ק ו ו ע (יט"א) די פּאָליטישע פערוואלטונג פון אוקראינער מיליטער-קרייז האָט בעשלאָסען צו שיקען אין די יודישע קאָלאָניעס פון קאלינינדאָרפער ראיאָן א רויט-ארמייאישע דעלעגאציע, כדי צו בעקענען זיך מיט דעם לעבען פון די יודישע איינוואנדערער. די בערייכטען פון דער דעלעגאציע, גלויבט די פּאָליטי-שע פערוואלטונג, וועלען מיטווירקען דער דערנעהטערונג פון דער רויטער אר-מעע מיט די יודישע האַרעפּאשניקעס און וועלען העלפען אויסצולעבען די פּאָלישע בעגריפען, וואָס א טייל אָפּגע-שטאַנענע רויטער-ארמייער האָבען וועגן יודען.

ארום דער שרפה פון דער שיהל אין שיגעט

ק ל א ו ז ע נ ב ו ר ג (יט"א) רומענישע צייטונגען ברענגען שארף ארויס געגען די ביזוואָלוגע קלאַנגען, וואָס ווערן פער-שפרייט דורך פעראנטווארטליכע פער-זאָנען, אז די גרויסע שוהל און מארמא-ראָש שיגעט איז אונטערגעצינדען דער ווישניצער רבי און שיקט אין געגען דעם וואָס די אָפיציעלע פונקציאָנערען פיהרען אַן'אויספאָרשונג אין דער דאזיגער ריכטונג.

מארגען ווערט פערעפענטליכט דער בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע

ל אָ נ ד אָ ן 23. אויגוסט. (יט"א) דער פארשטעהער פון דער ענגלישער רע-גירונג האָט זיך געוואָנדעט צו דער מאנדאט-קאמיסיע אז עס זאָלען בעזייטיגט ווע-רען איניגע שטעלען פון בעריכט בנוגע די ערקלערונג פון דער בריטישער רע-גירונג. ער וויל, אז אין בעריכט וואס ווערט בעהאנדעלט ווערען אויף דער סעסיע פונ'ם ראט פון פעלקער-בונד זאָלען איניגע צו שארפע שטעלען געענדערט ווערען אָפיציעל וועט דער בעריכט פערעפענטליכט ווערען מאָנטאג דעם 25 אויגוסט.

יט"א דערוויסט זיך, אז דער פאָרזיצענדער פון דער מאנדאט-קאָמיסיע איז אפגעפאָהרען קיין העלזינגפאָרס, וואו ער וועט אָפּהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן מיניסטער פּראָקאָפּע וועגען דעם א"י-בעריכט, וואָס די מאנדאט-קאמיסיע וועט אָפּגעבען פאר'ן ראט פון פעלקער-בונד.

ינערי-מיניסטער ווייסט עפּיז דעם אמת וועגען בערעשטי

ב ו ק אַ ר ע ש ט (יט"א) דער גענע-ראל-אינספעקטאָר סטעפּאַנעסקו, וואָס איז דעלעגירט געוואָרען דורכ'ן אינערן-מיניסטעריום אויסצופאָרשען די לעצטע געשעהענישען אין בערעשטי, האָט זיך אויבערצייגט, ווי עס שרייבט דער "קוריעריל אוזראעליטי" אין דער ריכטיגקייט פון די פאקטען, וועלכע זיינען ווינערציגט אנגעוויזען געוואָרען אין בעריכט פון פערבאנד פון די רומענישע יודען וועגען דעם מטראָר פון דער "אוזוערנער זשאר-דיע" אין בערעשטי. דער "קוריערול" דרוקט אויס די האָפנונג, אז אזעלכע אינצידענטן, ווי דער בעריכט פון "אינגענער" גענעראל-אינספעקטאָר וועט דער אי-נערן-מיניסטער דר. גאירא אויך אין זיין פאָליציי וואָס האָט זיך בעצייגען "פריינדליך" צו די בערעשטער אנטיסע-מיטען.

קריסטישע מאניפעסטן אין בוקארעשט

ב ו ק אַ ר ע ש ט (יט"א) אין צוזאמענ-האנג מיט'ן סטודענטען-קאנגרעס פון קרייז אָלטעניא, וואָס איז לעצטענס פאר-געקומען אין דער שטאָט קאראקאל איז דאָרט פערטיילט געוואָרען א רייהע צאהל אנטיסעמיטישע מאניפעסטן, וואָס רופען צו פאגראָמירן יודען. די קריס-טישע מאניפעסטן, געדרוקט אין פאק-שאן ווערען אָפּען קאָלפּאָרטירט אין בו-קארעשט. זיי זיינען ארויסגעשטעלט געוואָרען אין די פענסטער פון סטודענ-טישען קאָמיטע. די פּאָליציי האָט נישט אונטערגענומען קיין שום שריט געגען די פערשפרייטער פון די העצערישע מאַ-ניפעסטען.

דורכפאל פון גענעראל-שטרייק אין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם, (ספעצ. צום "ל. ט.") דער גענעראל-שטרייק, וואָס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דורך דער אראבישער עקזעקוטיווע איז דורכגעפאלען. די רוה איז אין ערגיץ נישט געשטערט געוואָרען.

וועלכע זאכען קאן מען פריי ארייג-פיהרען קיין פוילען?

דער פוילישער גענעראל קאָנסולאט און פאריז האָט ערקלערט פאָלגענ-דעם:

עמיגראַנטען, וועלכע קעהרען זיך אום צוריק קיין פוילען, האָבען דאָס רעכט ארייבערצופיהרען איבער דער פוילישער גרענעץ אָהן שום צאָל-אָפצאָל אַלערליי זאכען, וועלכע נוצען פאר זייער אייגע-נעם געברויך, אָבער פאר איבערפיהרען אזעלכע געגענשטאנדען, ווי צ. ב. ראָווע-רען, נייה-מאשינען, מעבעל, מוזיקאלישע אינסטרומענטען, ארבייטס-כלים א. א. דאַרף מען האָבען א ספּעציעלע בעשייני-גונג פון ארבייטס-געבער, וועלכער דאַרף בעשטעטיגען, אז דער געגענשטאנד האָט ווירקליך גענוצט פארן אייגענעם געברויך פון עמיגראנט, אָדער פאר זיין בעשעפטיגונג פון מאגיסטראט, און נאָכ-דעם דאַרף מען זי אונטערשרייבען צום קאָנסול צום בעשטעטיגען.

פאר נייע זאַכען (נישט קיין גענוצטע) כאָטש זיי קענען פערעכענט ווערען צו הפצים פון טעגליכען געברויך, ווערט גע-רעכענט דער נאָרמאלער צאָל-טאריף. פאר אייניגע, אָבער פון זיי, ווי: מאַטאָ-ציקלען, גראַמאָפאָנען, זייד און אנדערע שטאָפען, קאָסמעטיק, פוטער-וואַרג, אַל-קאָהאָל, שאָקאָלאַד, צוקער, גאלאנטעריי ווערט געפאָדערט א ספּעציעלע ערלויב-ניש פון פוילישען האנדעלס מיניסטער.

דער קאָנסולאט ראָט דעריבער נישט מיטצונעמען קיין פוילען די אויסגערעכענטע זאכען צוליב א גאַנצע רייה פאר-מאַליטעטען, וועלכע זענען דערמיט פער-בונדען.

פאר "בעקאנטשאפט" מיט שטייער-בעאמטע

פער'משפט אויף א האלב יאהר תפיסה

(§) אונגעצי נאפיורקאָווסקי איז גע-קומען צו ווינע בעקאנטע קלומטשאק און סמאָזשיצקי. ווי דערציילט, אז ער האָט בעקאנטשאפט מיט שטייער-בעאמ-טע און ער קאן פאר זייערטוועגען גינס-טיג ערלעדיגען שטייער-אנגעלעגענהיי-טען. קלומטשאק מיט סמאָזשיצקי'ן האָ-בען איהם אָנפערטרויט 402 זל., אז ער זאָל פאר זיי צאהלען שטייערען. נאַפּיור-קאָווסקי האָט זיך מעהר פאר זיי נישט געוויזען. פאָליציי האָט איהם אויפגע-זוכט און דאָס געריכט האָט איהם גע-מען פער'משפט אויף א האלב יאהר תפיסה.

צום קאנגרעס פון ארבייטענדע א"י.

ס'איז פאָרגעקומען אין "התאחדות" א מאסען-פערזאמלונג, געווידמעט דעם קאנגרעס פאר'ן ארבייטענדען ארץ-ישראל. דער רעפערענט ה' יוסף לוי שטעלט זיך אָפּ אויף די וויכטיגערע לאָ-זונגען, וואָס די הסתדרות העובדים אין א"י האָט פּראָקלאַמירט צום קאנגרעס, ווי חלוצ'ישע און ברייטע פאָלקס-עליה קיין א"י, ארבייטער קאָלאָניזאציע, אויס-לייזען דעם באָדען אין א"י און רשות פון קק"ל.

נאָכ'ן אָנעמען א געהעריגע רעזאָלוצ-יע ווערט די פערזאמלונג געשלאָסען.

זאלץ טאר נישט פער-טייערט ווערען

(§) די פּאָליציי פיהרט איצט אַדורך קאָנטראָלען, צי די געוואָלבער פערקוי-פען טייערער זאלץ, ווי 35 גראָשען פאר א קילאָ ווייס זאלץ, 25 גראָשען גרוי זאלץ. די שולדיגע סוחרים וועלען בע-שטראָפט ווערען.

פ. ק. א. - קאנטעס אין אלע הויפט-שטעט

די דירעקציע פון פ. ק. א. מעלט מיט, אז זי האָט געעפענט אייגענע משפּט-קאָנטאָ'ס אין פערשידענע רעזידענץ-שטעט, ווי: וויען, ברוסעל, פראג, קאָ-פּענהאגען, פאריז, בעלגראד, ריגא, בער-לין, ברין, שווייץ, שטאָקהאָלם און רוים. דאָס עפענען די דאזיגע קאָנטאָ'ס האָט מעגליך מאכען די פּוילישע עמי-גראנטען אין די דערמאָנטע ערטער אי-בערצושיקען געלד קיין לאָדז.

רעליגיעז-ציוניסטישע סאָציאַליסטישע פאַרטיי "דת ועבודה"

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 4.

היינט האַלב 9 אָוונט קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל א קאָלעקטיווער רעפעראַט א. ד. ט.: "מיר רעליגיעזע סאָציאַליסטען און דער אַלוועלטליכער קאָנגרעס פאַר'ן ארבייטענדען ארץ-ישראל". רעפערירען וועלען די ח"ח שלמה פולמאַן, י. מ. ווינטרויב און פישל טעמפּלאָוויטש. איינגאַנג פריי.

אכטונג! אלע חברים פון "מזרחי, צעירי מזרחי, ברורי", ווי אויך סימפּאַטיקער ווערען אויפגעפאָדערט צו קומען אויף דער

ארגאַניזיר-פערזאַמלונג

פון בלימעל-טאג לטובת דעם קרן החלוץ המזרחי

וואָס קומט פאָר זונטאג, דעם 24.8 8 אין אָוונט אין לאָקאַל קילינסקי 44, מיט דער בעטייליגונג פון חבר ההנהלה משה לאַנגפוס. ערשיינט מאסענוויז!!!

7-kl Szkola dla żyd. inteligencji (Zakła Freblowski)

Kacenelson-Nachumow

ul. Pomorska 20 (tel. 183-40) Zapisv w g. 4—7 pop.

7-קל. שולע פאַר קינדער פון יודישער אינטעליגענץ

אוּן (פרעבעל-שולע)

קאַצענעלזאָן - נאַחומאָוו

פּאָמאַרסקאַ 20, טעלעפ. 183-40

(איינשרייבונגען פון 4—7 נאָכמיטאָג)

די שול-קאַנצעלאַריע נעמט אָן איינשרייבונגען פון קנאַבען און מעד-כען, וואָס זענען איז שולצוואַנג. אין פּאָרבערייטונגס-קלאַס (A) ווערען אָנגענומען קינדער פון $5^{1}/_{2}$ יאָהר. אין פ ר ע ב ע ל - ש ו ל ע (שפּיל-שולע) קינדער פון 3—7 יאָהר.

די אינטעריכטס-שפּראַך אין שולע, ווי אויך אין פרעבעל-שולע איז פּויליש.

פיר קנאַבען פיר מעדכען: א פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אַלע למודי-קודש אונטער דער הנהלה פון ר' י. ב. קאַ-צענעלסאָן. א ספּעציעלער קורס פון טאַנץ, ריטמיק, פּלאַסטיק לויט'ן פּראָג. פון טאַנץ-שולען פיר קינדער אונטער פּאַכמ. לייטונג

פיר פיזיש-שוואַכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד געעפענט אַ

נאָכמיטאָג-שולע | ביז 50 % ביליגער | נאָכמיטאָג-פרעבעל-שולע

שטאָטיש טעאַטער צעגעלניאַנאַ - 63 -

לעצטע גאַסטראָלן ווילנער טרופּע יאָהר XV אָנפ. מ. מוֹאָה

היינט זונטאָג, ד. 24-טען אויגוסט, 8.45 אָוונד

"דער גולם" — פון — ה. לייוויק

מהר"ל	יעקב ווייסליץ	טאַדעאוש	שמחה נאַטאַן
גולם	דניאל שפּירא	מאַנאַך	יואל בערגמאַן
שמש	מיכאל מעסינגער	אליהו הנביא	יעקב מאַנסדאָרף
רביצין	רבקה גאָמאַרסקאַ	משיח	דוד בירנבוים
דבורה'לע	אסתר גאָלדענבערג	געקרייצטער	יעקב קורלענדער
תנחום	יוסף קאָמען	דער גייסט פון גולם	
2-טער גולם	מנחם דיאַמאַנט	די געשטאַלט פון טאַדעאוש	

רעזשי און אינסצעג.: דוד הערמאַן. מוזיק: הענעך קאָן.

דער פאָר-פערקויף פון בעשטעלונגס-בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון שטאָטישן טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

די ניי-געגרינדעטע דאַך-פּאַפּע-פאַבריק

"TRWAŁOŚĆ"

פון אש מולעוויטש און א. גוטמאַן, סטריקאָוו-לודזקי טעל. 10 №

וועלכע האָט זיך אין אַ קורצע צייט צרוואָרבען איבעראל דאָס פולע פערטרויען מיט איהר ערשטקלאַסיגער גוטע אויסאַרבייטונג, האָבען מיר צוליב דעם פערלאַנג פון די קונדשאַפט ערעפענט אַ פאַבריקס-לאַגער

w Łodzi, Św. Andrzeja 27

פון אַלע סאָרטען דאַכפּאַפּע, גאָזאָווע, סמאָלע, פּרעפּערירטע, פּאַק און קלעבע-מאַסע צו פאַבריקס-פרייזען פּרייזווירדיג, וועלכעס מיר בעטען די געעהרטע קונדשאַפט מיט בעשטעלונגען זיך צו אונז צו ווענדען.

מיט אַכטונג

A. Szmulewicz און A. Gutman

► וויכטיג פאַר דער יוד. בעפעלקערונג ◄

פון דרום'דיגען טייל פון אונזער שטאָט (שייבלערס ראַיאָן) וואו עס האָט זיך געעפענט אַ'אָפּטיילונג

קאַצענעלזאָנ'ס גן-ילדים

(פרעבעל אַנשטאַלט) און אַ מאָדערנער 7-קלאַסיגער שול מיט אַ רעגירונגס-פּראָג, וואָס נעמט אויך אַריין אַ גרויסער מאָס העברעאישע לימודים און רעליגיע. — קינדער (פון 4 יאָהר אין פרעבעל-שולע און פון 6 יאָהר אין שולע) ווערען איינגעשריבען יעדען טאָג פון 10—1 פאַרם. אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שולע

קילינסקיעגאַ 120

Kilińskiego 120 | Kilińskiego 120

Dr. med. M. Heller

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

נאַוואָראָט 2, טעל. 179-89

נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אָוונט

פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פּרייזען.

ישיבה "תורת חסד"

קילינסקי-גאַס 29

נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט ווערט די ישיבה פאָלשטענדיג רעאָרגאַניזירט און פ ע ר פ א ל ק א מ ט אויף אַלע געביטען

פון למודי קודש ווי פון למודי חול

איינשרייבונגען פון נייע ווי אויך פון די אַלטע תלמידים נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון 11—1 פאַרמיטאָג און פון 4—7 אָוונט.

ועד הישיבה

בית ספר עב"י

"יבנה" ציגעל-גאַס 75

טעלעפאָן 13-134.

די לייטונג פון דער שולע מעלדעט, אַז איינשרייבונגען אין אַלע קלאַסען ווי אויך אין די פרעבעל-שולע אין Ao ווערען אָנגענומען ביז'ן 2-טען סעפּטעמבער. די קאַנצעלאַריע פון דער שולע איז טעטיג פון 9—2 נ.מ.

יידישער קולטור-אַמט פון די פּראָפעסיאָנעלע פאַריינען אין לאָדז.

ווילנער טרופּע יאָהר XV | פרייטיק ד. 29 אויג. 8 אָוונט קומט פאָר | שטאָטיש טעאַטער צעגעלניאַנאַ 63

א פּייערליכער געזעגנונגס-אָוונט

מיט דער אויפפירונג פון "גולם" און אַ רעפעראַט פון ח' י. ליבעשטיין

בילעטען צום פּרייז פון 75 גר. ביז 3.50 גילדן צו באַקומען: פאַר פאַריינס-מיטגלידער אין זייערע פאַריינען, פון דינסטיק ביז דאָנערשטיק אָוונט (פאַר אַרבעטלאָזע אומזיסט) און פאַר נישט מיטגלידער פאַר דער פאָרשטעלונג ביי דער קאַסע פון טעאַטער. ▬ גאַרדעראָבע פריי! ▬

די 8-קל. מענער רעליגיעזע גימנאַזיום

"בית-אולפּנא"

צעגיעלניאַנאַ 60

אונטער דער לייטונג פון דירעקטאָר אינזשענער א. רוסאַק.

איינשרייבונגען אין די פּאָרבערייטונג קלאַסען און אין אַלע גימנאַזיאַלע קלאַסען נעמט אָן די קאַנצעלאַריע טעגליך פון 10—2 פאַרמיטאָג.

עקזאַמינעס הויבען זיך אָן א' פ' תצא, 31. אויגוסט 10 פריה.

Dr. Niewiażski

ספּעציאַליסט

פאַר סיפיליס, טריפּער און מ ע נ ע ר-ש וו ע כ ע

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8,10 1—3 5—9

Dr. med. E. Reicher

ספּעציאַל אַרצט

פאַר הויט האָר און וענערישע קראַנקהייטען

דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע

פּאַלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11 פריה און 6—9 אָוונט. זונטאָג פון 9—1 מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

לאדז
24 אויגוסט 1930
זין אויפג. 4,33 — זון אינטערג. אנג. 6.41
זונטאג, ל׳ מנחם-אב תר״ץ
פ׳ שופטים

טאג-כראניק

מאגיסטראט אינטערוועניר ט וו גען בוי-קרעדיט.

(בּ) וויצע-פרעזידענט דר. וויעלינסקי און לאווניק איזדעבסקי זענען געפאהרען קיין ווארשא, צו אינטערווענירען וועגען די ארומגעשניטענע קרעדיטן אויפן שטאטישען בוי-וועזען.

וועגען קאנסטאנטינער בורמיסטוש.

(בּ) צוליב די מיסברויכען פון געה. בורמיסטוש גריזעל פון קאנסטאנטין ווערט ער אנגעקלאגט דורכן דארטיגען מאגיסטראט.

לאדז איינגעהילט אין א מורא׳דיגער פינסטערניש

15 מינוט האט אין גאנץ לאדז נישט געברענט קיין איין לאמפ און די טראמווייען זענען געשטאנען

גרויסע בעשעדיגונג פון דער מאשינען-אפטיילונג פון דער עלעקטראווניע

נעכטען אווענד, ארום האלב ניין, דאט זיך אין גאנץ לאדז פלוצלונג איבערגע־ריסען דער עלעקטרישער שטראם און די שטאט איז געוואוען איינגעהילט אין א מורא׳דיגער פינסטערניש. גאנץ לאדז, פון באלוט, ביז וויט אראפ אין ראדא־גאשטש און פון ווידזעוו ביז וויט ארי־בער דעם קאלישער וואקזאל, האט בע־הערשט א געדיכטע פינסטערניש, וואס האט אנגעווארפען אויף אלעמען אנ׳ אימה. די בעוועגונג אין שטאט איז גע־ווארען פאראליזירט. די טראמוויען זע־נען געבליבען שטעהן מיט אויסגעלא־שענע לאמפען. דאס האט נאך מעהר פערשטארקט די שרעק אין שטאט. ווא־רום אזא פאל, אז דער טראמוויי זאל זיך אויך אפשטעלען צוזאמען מיט׳ן ליכט איז אן אויסנאהמסווייזע ערשיינונג.

מענשען האבען אנגעצונדען קליינע חלב׳נע ליכטלעך און מיט דערשראקענע פנים׳ער צוגעגאנגען צו די פענסטער און ארויסגעקוקט אויף דעם גאסען גלאנציגען ברוק, אדער אספאלט, פון גאס, וואס האט אין דער פינסטערניש זיך נאך מעהר אפגעשפיגעלט מיט זיין שווארץ-גלאנציגען שיין.

די איינציגע „ליכט-פערשפרייטער" זענען געווען די אויטאס, וואס האבען זיך געגליטשט איבער דער גאס מיט זייערע העל-אנגעצונדענע פראזשעקטארען, וואס האבען אויף א מאמענט צוטריבען דעם חושך אויף דער גאס.

די פינסטערניש האט געדויערט בערך א פערטעל שעה. און דאן האט די עלעקט־רישע צוריק זיך אנגעצונדען און צוזא־מען דערמיט האט זיך ווידער אנגעהויבען צו הערען דאס היימלישע געקלינגעל פון די טראמוויען.

9 א זייגער איז שוין אין דער גאנצער שטאט געווען ליכטיג.

די סבה פון דער פינסטערניש איז געווען דאס, וואס אין דער מאשינען-אפטיילונג פון דער עלעקטראווניע איז פלוצלונג עפעס קאליע געווארען. און דאס האט אנ׳ עזיקט די שטאט אין חושך.

די פינסטערניש האט געהערשט אין דער גאנצער שטאט און אויך אין די פארשטעט און אפילו אין אזעלכע ווייטע אפגעלעגענע ערטער, ווי רודא פא־ביאניץ.

עקספארט פון לאדזער סחורות

(מ) אין חודש יולי האט לאדז עקס־פארטירט קיין אויסלאנד 578 טאן טעקס־טיל-סחורות, דערפון איז געווען ווייסע באוועל-סחורות 5 טאן, קאלירטע באוו־וועל-סחורות 150 טאן, האלב-וואלענע שטאפען 23 טאן, וואלענע סחורות 157 טאן, פארמען צו קאפעלושען 1 און האל־בען טאן, באוועל-גארן קאלירטער 19 טאן, קאלירטע זוינאניע 166 טאן און קאלירטער קאמגארן 55 טאן.

אין פערגלייך מיט׳ן חודש יוני איז די וואג פון דער עקספארטירטער סחורה געוואקסען אויף 178 טאן.

קאנטראל פון דער קראנקען-קאסע

אין די קאנפעקציע-געשעפטען

(§) ווי בעוואוסט, האט דער פעראיין פון די האנדעלס-אנגעשטעלטע אונטער־גענומען אנ׳אקציע געגען די קאנפעקצי־יאנערן, וואס פערזיכערן נישט זייערע אנגעשטעלטע אין די פערזיכערונגס-אנשטאלטען.

אין שייכות דערמיט האט דער קאמי־סאר פון דער קראנקען-קאסע בעשלאסען ארויסצושיקען ספעציעלע קאנטראלערן אין די קאנפעקציע געשעפטען, פעסטצו־שטעלען, צי עס איז טאקע אזוי, ווי עס בעקלאגט זיך דער פעראיין פון די אנגע־שטעלטע.

די געשעפטען, וואס וועלען נישט הא־בען פערזיכערט זייערע אנגעשטעלטע וועלען בעשטראפט ווערען.

המצאה פון גנבים

צו בע׳גנב׳ענען מענשען

(§) אויפן גרינעם מארק איז פרייטאג געקומען דער סוחר בערל גאלדבערג (קאנסטאנטינער 32), וועלכער האט גע־וואלט איינקויפען פערשידענע מארק-פראדוקטען. אין מיטען-דרינען הויבט זיך אן מיט איהם קריגען א פערזאן, וועל־כער ווארפט איהם פאר, אז ער מאכט קאליע די פרייזען. גאלדבערג האט זיך פערענטפערט, אז ס׳איז נישט אמת, דער אומבעקאנטער האט אבער געדראהט צו רופען פאליציי. בינו-לבינו איז אויסגע־וואקסען א קרענצעל מענשען, צווישען וועלכע עס איז אויך געווען א ציוויל-פער־קליידעטער פאליציאנט, וועלכער האט דערקענט אינ׳ם איאנטוריסט דעם טא־שען-גנב מטעפאן נאוואק (פראנטשישקא־נער 38), ער האט קענטיג בכוון געמאכט א געשטופ, כדי צו בע׳גנב׳ענען די צוזא־מענגעלאפענע מענשען. דער פערזאן האט טאקע ארויסגע׳גנב׳עט ביי גאלד־בערג׳ן זיין פארטפעל. דער פאליציאנט האט עס אפסערווירט און דעם גנב גע־פאקט.

געכאפט א גנב

מיט דער גנבה אין האנד

(§) פרייטאג צו נאכטס האט א פא־ליציי-פאטרול זיך אנגעשטויסען אויף א פערדעכטיגען פערזאן. וועלכער האט געטראגען אויף די פלייצעס א פיל-אנ־געפאקטען זאק, פון וועלכען עס האט ארויסגעקוקט א טייערער קאלנער פון א פעלץ. דער פערזאן האט, זעהענדיג פאליציי, געוואלט אנטלויפען. מען האט איהם פערהאלטען. עס האט זיך ארויס־געוויזען, אז דאס איז דער גנב ישראל שולמאן פון מרדכי גבאי׳ס גאס 14. די גנבה פון פעלצער, זייד-וועש און מלבושים שטאמט פון איזש. מארשין לעמבערג (6. שערפיען 32).

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —
אונטער דער ליי טונג פון א. בעזמאן
לעצטע גאסטראלען פון די ליבלינגס-ארטיסטען
וויערא קאניעווסקא — און — פאול ברייטמאן
היינט זונטאג ד. 24-טן 9 אווענד גרויסער מוזיקאלישער שלאגער
געזאנג! — געלעכטער! — הומאר! — טענץ!
איצק׳ל קאזאק
אין 2 אקטען פון י. שטיינבערג, מוזיק פון ש. סעקונדע
ראלען: איציקל — וו. קאניעווסקא, וואלאדיא — פ. ברייטמאן
פאלגענדע נומערן ווערען געזונגען:
טשירי בירי באם, נגד בײַ אמעריקא, גלייכע רעכט, הויב די מיסלעך, אוי די ליבע, סערקעלע ליובא מיין, ווי ליבע דארט איז גליק, רוסישער כאר, פלה בעזינגען, טאנגא-דועט, הורא פאר אמעריקא
מאנטאג, ד. 25-טען 9 אווענד פרייזע פון 80 גר. ביז 3 זל.
די רומענישע חתונה
ראלען: דבורה — וו. קאניעווסקא, ישראל קיזלער — פ. ברייטמאן
דינסטאג, ד. 26-טען 9 אווענד לעצטע אפשידס-פארשטעלונג
איצק׳ל קאזאק — ראלען: איציקל — וו. קאניעווסקא, וואלאדיא — פ. ברייטמאן
ס׳נעמט אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, ליבראווסקא, נערה, און פאדערמאן. מענער: אריעל. באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, נייהויז, ראקאו. דיריגענט: ל. זעלמאן
אין די פארשט. בעטייליגט זיך דער ניי-אנגאזשירטער ארטיסט מ. הילסבערג
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

א סעקוועסטראטאר, וואס שפארט איין מיה דעם שטייער-צאהלער...

נעמט אליין ארויס געלד פון דער קאסע. צעהלט אליין און גיט ארויס א קוויטונג

(—) דאס סיסטעם פון איינמאהנען די שטייערן דורך די סעקוועסטראטא־רען איז שוין אלעמען בעקאנט. אונזע רעדאקציע האט זיך אבער וועגען א נאר נייעם איינמאהנונגס-סיסטעם.

פרייטאג פארמיטאג איז אין דער צוי־קערניע „רזשעווערא" (פיעטר. 30 ארייג־געקומען א סעקוועסטראטאר פון ווינאנץ־פינאנץ-אמט, איז גלייך צוגעגאנגען צום קאסע-שופלאד, האט ארויסגענומען דעם גאנצען מאנ-פדיון, מיטן געלד איז ער אוועק אין א זייט צו א טישעל. אליין זיך איבערגעצעהלט דעם פדיון, און נאך דעם, ווי ער האט דאס געלד אריינגעלעגט אין דער קעשענע, האט ער ארויסגעגע־בען א קוויטונג אויף כך וכך. ביים אי־בערצעהלען איז קיינער פון די איינגענטי־מער נישט געווען אנוועזענד.

צו צוגעהן צו א שופלאד האט טאקע דער סעקוועסטראטאר רעכט, אבער פונ׳ם איינגעטומער — פון אזא „איינ־מאהנונגס-סיסטעם" הערען מיר צום ערשטען מאל.

ס׳איז כדאי צו וויסען, צי דער סעק־וועסטראטאר איז ווירקליך פונ׳ם פי־נאנץ-אמט בעאויפטראגט געווארען אויף אזא אופן איינצוקאסירען שטייערן ?!...

—=0§0=—

אונטערגעווארפען קינד

ביים מורא הוראה׳ס טיר

(:) אויף פאמארסקא 4 האט מען פרייטאג פריה געהערט פון אונטער דער טרעפ וויינען א פיצעלע קינד. ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס וויינט א ניי געבוירען קינד, א מיידעלע, וואס איז געלעגען אין א קישעלע און זיך געביסען די פינגערלעך. דאס קינד האט מען אריינגענומען צום מורא הוראה ר׳ לייביש ראזענבערג, וואס וואוינט אין זעל־בען הויז. אז מען האט דאס קינד ארויס גענומען פונ׳ם קישען, האט מען דער־זעהען א צעטעלע געשריבען אין יודיש, אין וועלכען די מוטער שרייבט, אז דאס קינד איז א יודישעס, און בעט מ׳זאל זיך דערמיט פערזארגען.

די פאליציי האט דאס קינד אפגע־שיקט אין „זשלאבעק" אריין.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען

מ. ליפיעץ פעטריקאווער 193, מ. מי־לער פעטריקאווער 46, גראשלאווסקי קאנסטאנטינער 15, פער־עלמאן צעגעל־ניאנא 64, ניעוויאראווסקי אלעקסאנדר־ראווסקא 87, יאנקיעלעוויטש אלטער־טארג 9.

מלוכה-פרעזידענט פראפ. מאשטשיצקי

פאהרט היינט א דורך לאדז

היינט, זונטאג, וועט לאדז פארביי־פאהרען דער מלוכה-פרעזידענט פראפ. מאשטשיצקי.

דער פרעזידענט פאהרט אין בעגליי־טונג פון זיין סוויטע פון ספאלא קיין פעטריקאוו אויף די ווישטשוגעס און וועט דארט פערברענגען צוויי שעה.

מקבל-פנים צו זיין דעם פרעזידענט פאהרען אנטקעגן וואיעוואדע יאש־משאלט, גענעראל מאלאכאווסקי, דער פאוויאטאווע סטאראסטא רזשעווסקי. אויף דער גרעניץ פון פעטריקאווער פא־וויאט וועט דעם הויכגעשטעלטען גאסט אפווארטען סטאראסטא קושעמינסקי.

וואיעוואדא יאשטשאלט און גענ. מא־לאכאווסקי וועלען אין דער געזעלשאפט פון פרעזידענט בעוואוינען די ווישטשי־געס.

קיין ארגענטינא

טאר מען נישט עמיגרירען

דער עמיגראציע-אמט שטעלט פעסט, אז אויפ׳ן ארגענטינישען ארבייטס-מארק הערשט איצט א זעהר שווערע סיטואצי־יע צוליב דער אונגערעטעניש און שווע־רען ווירטשאפטליכען קריזיס.

דער עמיגראציע-אמט ווארענט דערי־בער, אז פערזאנען, וואס האבען דארט נישט קיין קרובים, אדער פערזיכערטע ארבייטס-פלעצער, זאלען נישט עמיגרי־רען קיין ארגענטינא.

טעלעגראמע! די גרעסטע אויסצייכנונג
Grand Prix Avec Medaille D'or
אויף דער אינטערנאציאנאלער אויסשטעלונג אין בריסל האבען בעקומען די אויסארבייטונגען פון דער פאבריק
PRZEMYSŁ GUMOWY „ARDAL"
Sp. Akc. w Lidzie.
מיר עמפפעהלען: קאלאשען, שניעגאווצעס, גומענע שיך
שטארקע! שעהנע! ביליגע!

א מערקווירדיגע געשיכטע פון א בעריהמטען קאטוילישען גלח, וואס איז א יוד

אלס זעקס יעהריג יונגעל האט מען איהם אוועקגעריסען פון די עלטערן אין באלאניא, איטאליען, און איהם אפגע׳שמד׳ט. — דאס איז געווען מיט 72 יאהר צוריק און די גאנצע וועלט האט מיט דעם געקלונגען. — נאפאלעאן דער III האט זיך אריינגעמישט. — ער האט געוואלט אפ׳שמד׳ען זיין מאמען

דאס איז געווען אין אווענד פון 24. יולי 1858, אין דער איטאליענישער שטאט באלאניא. וואס איז דעמאלט נאך געשטאנען אונטער דער הערשאפט פון די פאפסטען. אין יענעם אווענד, אין יענער שטאט, האט מען פאר די אויגען פון פערצווייפעלטע יודישע עלטערן מיט געוואלד אוועקגעריסען זייער יונגעלע פון זעקס און א האלב יאהר. אוועקגענומען האבען איהם שליחים פון פאפסט. די געשרייען, סיי פון קינד, סיי פון די על־טערן זענען געווען אזוי גרויס. די סצע־נע אזוי הארצרייסענד. אז אפילו ביי די היילינגע שליחים אליין איז דאס הארץ צוריסען געווארען פאר שמערץ און זיי האבען ערלויבט דאס קינד צו בלייבען ביי די עלטערן נאך פיר און צוואנציג שעה. אונטער דער צייט האבען די על־טערן איינגעלייגט וועלטען, זענען געלא־פען ווי פער׳סמ׳טע זוכען הילף און רע־טונג, אבער קיין זאך האט נישט געהאל־פען. עס איז דורכגעפיהרט געווארען איינער פון די שרעקליכסטע קינדער-רוי־בעריען אין דער געשיכטע.

דער נאמען פון יונגעלע איז געווען עדגארא זיין פאטער איז געווען דער פאבריקאנט סאלאמאן לעווי מארטארא. די מוטער האט געהייסען מאריאנא. די פאמיליע איז געווען א פערמעגליכע און זעהר אנגעזעהען אין דער יודישער קהלה פון באלאניא.

די גאנצע געשיכטע איז אין פערלויף פון צעהנדליגער יאהרען געווארען איינ־געהילט אין שאטען, ווייל די קאטוילישע פרעסע האט אליין געשווייגען און מיל־דע פארבען. אבער ווען די הערשאפט פון פאפסט איז געפאלען, האט די אי־טאליענישע רעגירונג אויפגעוועקט די אלטע געשיכטע, האט פערעפיהרט א פרא־צעס געגען די הויפט-שולדיגע אין דעם קינדער-רויב. אלע דאקומענטען פון דעם פראצעס געפינען זיך אין דעם שטאטס־ארכיוו אין באלאניא, וואו יעדער איינער קאן זיי איצט לייענען. און פון אט די דאקומענטען בעווייזט זיך ערשט אויס די גאנצע גרויזאמקייט פון יענעם שוי־דערליכען סקאנדאל. מיר גיבען דא אי־בער די וויכטיגסטע איינצעלהייטען לויט יענע דאקומענטען:

די גאנצע צרה האט זיך גענומען פון דעם נארישען, פאנאטישען איטאליעני־שען דינסטמיידעל, וואס האט אפגע׳־שמד׳ט דאס יודישע יונגעלע. איהר נאמען איז געווען אננא מאריסי און זי איז אלט געווען ניינצען יאהר. די דינסט איז קיין „מלאך" נישט געווען. דער אונ־טערזוכונגס-ריכטער שרייבט וועגען איהר, אז זי האט זיך נישט בעזונדער שעהן אויפגעפיהרט, און דערצו פלעגט זי האבען א טבע צו לקח׳ענען ביי איה־רע בעלי-הבתים. אט ווי דער אונטער־זוכונגס-ריכטער האט פערשריבען דאס, וואס אננא מאריסי האט איהם דער־צעהלט:

אין יאהר 1852, ווען אננא האט ערשט א קורצע צייט געדינט ביי דער פאמי־ליע מארטארא, איז דאס קינד עדגאר־דא, וואס איז דעמאלט אלט געווען אכט מאנאטען, שטארק קראנק געווארען. דער דאקטאר, פאסקאלא סאראגאני האט אפילו פערזיכערט די עלטערן, אז דאס קינד איז נישט אין געפאהר, דאך האבען זיך די עלטערן זעהר שטארק גע־שראקען און זענען א גאנצע נאכט נישט אפגעטרעטען פון קראנקען-בעט. אין דער פריה האט עס אויסגעזעהען, אז דאס קינד דאלט ביים שטארבען, און די דינסט איז אוועק אין אפטייק צו קויפען אייל אנצוצינדען א לעמפעל, ווען דאס קינד וועט זיין טויט. דעם אייל האט זי געקויפט ביי א דראגיסט, צעזארע לע־פארי, און זי האט איהם דערצעהלט וועגען קינד, וואס האלט ביים שטארבען. דער דראגיסט האט איהר אנ׳עצה גע־געבען, אז זי זאל דאס קינד אפ׳שמד׳ען און האט איהר אפילו ערקלערט, ווי אזוי זי דארף עס טאן. ווען די דינסט איז געקומען צוריק אהיים, האט זי אויסגע־נוצט אנ׳אויגענבליק, ווען די עלטערן זענען ארויס פון קראנקען-צימער, האט גענומען א גלאז וואסער און האט דער־מיט דאס קינד געטויפט. קיינער האט עס נישט בעמערקט.

געגען אלע ערווארטונגען פון די על־טערן, איז דאס קינד געזונד געווארען. די דינסט האט אין הויז קיינעם נישט דערצעהלט, וואס זי האט געטאן, אפילו דעם גלח, צו וועלכען זי פלעגט געהן זיך מתודה זיין. האט זי אויך נישט דערצעהלט. ערשט אין יאהר 1857, עט־ליכע מאנאטען, איידער זי האט פער־לאזען איהר שטעל ביי די מארטארעס, האט זי איהר סוד דערצעהלט א צווייט דינסטמיידעל, וואס האט געארבייט אין שכנ׳ישען הויז. איהר נאמען איז געווען רעגינא בוסיגלארי. א קורצע צייט נאך דעם, ווי אננא מאריסי האט אויפגע־דעקט איהר סוד פאר איהר חבר׳טע איז געקומען א שליח פונ׳ם גלח-אינקוויזי־טאר פעלעטי און מען האט זי גערופען אין פאלאץ פון דער אינקוויזיציע. דארט האט מען אננא׳ן געשטעלט אויף א פער־הער און זי האט געמוזט שווערען, אז זי וועט קיינעם גארנישט דערצעהלען. נישט פון איהר אמאליגער האנדלונג און נישט פון איהר איצטיגען פערהער.

אזוי האט דאס דינסטמיידעל דער־צעהלט אין געריכט. אבער אנדערע עדות האבען אפגעלייקענט א סך זאכען. אזוי האבען די ריכטער פעסטגעשטעלט, אז עס איז גארנישט אמת געווען, אז דאס קינד איז געווען טויט-קראנק. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס דינסט־מיידעל האט דאס יונגעלע גע׳שמד׳ט אויס ריינעם פאנאטיזם. איין עדות, א פרוי, האט דערצעהלט, אז אומגעפעהר אין דער צייט פון שמד האט אננא זי געטראפען אין גאס און דאס ביי איהר געפרעגט: איז עס אמת, אז ווען א קריסט שמד׳ט אפ א יודיש קינד גערט ער גלייך אין גן עדן אריין? דערפון איז צו זעהען, אז אננא האט אפגע׳שמד׳ט דאס יונגעלע מיט דער האפנונג, אז דאס וועט איהר געבען דעם גן-עדן.

ווי די מעשה זאל נישט זיין, די אינק־וויזיציע האט נאר געדארפט אנ׳אויס־רייד און דאס האט זי געפונען אין אננא׳ס האנדלונג. און זי האט בעשלאסען, אז דאס יודישע יונגעלע איז איצט א קריסט און מוז אונטערגעבען אלע אומשטענדען צוגע־נומען און איבערגעגעבען ווערען אין די הענט פון דער קאטוילישער קירכע.

דער רויב אליין און די שרעקליכע איינצעלהייטען, ווי אזוי עדגארדא איז ארויסגעריסען געווארען פון זיינע על־טערן, ווערען אין די דאקומענטען בעשריבען אויף פאלגענדען אופן:

אין אווענד פון 23 יוני זענען אין הויז פון דער פאמיליע מארטארא געקומען א גאנצע גרופע פאפסטליכע פאליציאנטען אונטער דער קאמאנדע פון פעלדפעבעל לוטשידי און סארדזשענט אגוסטיני. דער פעלדפעבעל לוטשידי האט מיט א שטרענגער שטים זיך געווענדעט צו די עלטערן און געפאדערט, זיי זאלען ארויסגעבען דאס געשמדטע קינד. ווען די מוטער האט דערהערט, נאך וואס די מענשען זענען געקומען, האט זי זיך ווי א וואהנזיניגע א ווארף געטאן צום בעטעלע, וואו דאס קינד איז געלעגען, דאט מיט איהר קערפער פערשטעלט דאס קינד און מיט הויכע שרעקליכע קולות גע־שריגען צו די זשאנדארמען, אז זיי וועלען מוזען זי פריהער טויטען, איידער זיי וועלען קענען נעמען דאס קינד. דער פאטער האט אין פערצווייפלונג זיך גע־ריסען די האר פון קאפ. די אנדערע שוועסטער און ברידער פון יונגעלע זע־נען געפאלען אויף די קני און גענומען בעטען דעם קאמאנדיר, ער זאל אוועק־געהן. דאס בילד איז געווען אזוי שרעק־ליך, אזוי הארצרייסענד, אז אפילו די זשאנדארמען האבען זיך אפגעהאלטען פון בענוצען געוואלד און זיי האבען ער־לויבט אז איינער זאל געהן אין פאלאץ פון דער אינקוויזיציע און פרעגען, וואס צו טאן ווייטער. צוויי שלוחים זענען אוועק, האבען אפעלירט צום אינקוויזי־טאר און אנגעוויזען, אז די מוטער, וועל־כע איז ערשט נישט לאנג אויפגעשטא־נען פון א קימפעט, איז אין גרויס גע־פאהר, אויב מען זאל איהר אנטון אזא צער. אבער אלץ וואס מען האט ביי דער אינקוויזיציע גע׳פועל׳ט איז, מען זאל דאס קינד נאך לאזען ביי די עלטערן 24 שעה. צוויי זשאנדארמען זענען געבלי־בען אין הויז און האבען דאס קינד די גאנצע צייט פון אויג נישט אראפגע־לאזט.

אומזיסט איז מען געלאפען צום ערצ־בישאף און צו אנדערע גרויסע נייסטלי־כע. עס האט נישט געהאלפען. די זשאנ־דארמען האבען בעשלאסען אז איידער זיי וועלען קענען נעמען דאס קינד, מוזען זיי צונעמען די מוטער פון הויז. צוויי שעה האבען די זשאנדארמען געארבייט אויף אפצורייסען די מוטער פונ׳ם קינד. ענדליך האבען זיי זי ארייננעשלעפט אין א וואגען און אוועקגעפיהרט פון הויז. אויפ׳ן וועג האט זי געשריגען מיט אזוי־נע בענומענע קולות, אז הונדערטער מענ־שען זענען ארויסגעלאפען אין די גאסען, אדער האבען ארויסגעקוקט מיט פער־וואונדערונג דורך די פענסטער. דער רע־זולטאט איז געווען, אז די אומגליקליכע מוטער האט פערלוירען איהר מוח און איז ארייגעפאלען אין א קראנקהיים, פון וועלכער זי איז שוין קיינמאל צו זיך נישט געקומען.

וואס אנבעטרעפט דעם פאטער, הא־בען עדות דערצעהלט, אז די זשאנדאר־מען האבען מיט געוואלד געמוזט ארויס־רייסען דאס קינד פון זיינע ארעמ׳ס. ער איז געפאלען אין אונמאכט אויף די טרעפ, נאכדעם, ווי די זשאנדארמען מיט׳ן קינד, און א לאנגע צייט האט מען איהם נישט געקענט ברענגען צו זיך. עטליכע טעג ציים איז ער געווען, ווי משוגע. שפעטער האט ער פערגאכלע־סיגט זיין געשעפט, וואס איז דורך דעם אינגאנצען רואינירט געווארען.

וועגען דעם יונגעלע אליין האבען די עדות דערצעהלט, אז ווען ער האט דער־זעהען, אז די זשאנדארמען נעמען איהם אוועק האט ער אנגעהויבען שרעקליך צו וויינען און שרייען. יעזט מען האט איהם גענומען ארייטזעצען אין וואגען האט ער געשריגען אזוי הויך, אז א זשאנדארם האט איהם מיט דער האנט צוזאמענגע־דריקט דאס מויל. דאס יונגעלע האט געהאלטען אין איין בעטען, זיין פאטער זאל מיט איהם מיטפאהרען. די עדות האבען דערצעהלט, אז אפילו ביי די זשאנדארמען אליין זענען געשטאנען טרעהרען אין די אויגען פון דער שרעק־ליכער סצענע.

(דאס ווייטערע קומט)

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוועגד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

די נײַע ליניען

פון דער וועלט־פּאָליטיק

מיר שטעהען בײַם אָנהויב פון אַנ'־איבערברוך אין דער וועלט־פּאָליטיק. אין מזרח, אין ריזיגען רוסלאַנד הויבען זיך אָן פון רעוואָלוציאָנערען כאַאָס אויסצוקריסטאַליזירען דערווײַל נאָך האַלב־געפּעלדערטע קאָנטורען פון עפּיס אַ נײַ לעבען... פאַר דעם, וואָס האָט אַנ'־אָפען אויג, איז קלאָר, אַז הײַנט די נעגאַ־טיווע זײַטען פון רוסישען לעבען, קומט דאָרט פאָר אויך אַנ'אָנהויב פון עפּיס אַ גראַנדיעזער אויפבוי־אַרבייט... קיינער ווייס נישט, אין וועלכער פאָרם זי וועט זיך אויסגיסען; ווענ־יגער פאַר אַלץ ווייסען דאָס די באָלשעוויקעס אַליין; אָבער אַז פון דאָרטען הויבט אָן אַרויסשפּראָ־צען אַ געוואַלטיגער כּח, מיט וועלכען די וועלט וועט זיך מוזען אויף וועלכען עס איז אופן רעכענען, איז פאַר מיר געווען קלאָר שוין מיט אַנדערטהאַלבען יאָהר פריהער, בעת מײַן בעזוך אין רוסלאַנד...

אַרום דאָזיגען כּח, האַלב פערשטעהט, האַלב בעהאַלטען דערווײַל, הויבען זיך אָן אומרוהיגען די אַלע מלוכות, וועלכע האָבען פערלוירען די וועלט־מלחמה און וועלכע דער ווערסײַלער שלום־אָפּמאַך האָט „בעל'עולה'ט"...

דײַטשלאַנד... שמעהט, כּלומר'שט, אַ זײַט; דײַטשלאַנד האָט בכלל ביז איצט כמעט געשוויגען: די דײַטשען ווייסען, אַז מיט'ן ווײַנען קאָן מען זייער שווערע לאַגע נישט העלפען, און זיי האָבען געשוויגען ביז איצט, און עקשנות־דיג געשטרעבט צו דעם פעראייניגונגען און אָנזאַמלען זייערע כּחות... „מיט רוס־לאַנד?" — אַיי וואָס!... „עס איז גאָר־נישט צו מאַכען!.." אין דער אמת'ן אָבער מערקט זיך עפּיס וואָס אַנדערש.

ווײַטער — מערקט איז קלאָר און דײַטליך פערבינדען מיט רוסלאַנד. פער־סיען — דערווײַל נאָך נישט. אַפגאַניס־טאַן — מיט רוסלאַנד.

אַ געוואַלטיגע בעדײַטונג פאַר'ן אייראָ־פּעאישען גלײַכגעוויכט האָט דאָס נײַע מוסאָליניש־פאַשיסטישע קריגערישע איטאַליען. האָט איטאַליען מיט רוסלאַנד געשלאָסען נאָר אַ האַנדעלס־אָפּמאַך? על כּל פּנים פאַלען די ליניען פון דער איצטיגער איטאַליענישער אויסערן־פּאָ־ליטיק צוזאַמען מיט די רוסישע ליניען, אָדער שטעהען לכל הפּחות נאָהנט צו זיי...

עס איז קלאָר, אַז די פראַנצויזישע פּאָ־ליטיק פון „אײַנקרײַזען" אָדער „צוטײַ־לען" רוסלאַנד האָט זיך נישט נאָר נישט אײַנגעגעבען, נאָר זי הויבט אָן צו בעד־ראָהען פראַנקרײַך גופא...

(די לאַגע אין ווײַטען מזרח וויל איך דאָ נישט בערוהרען, ווײַל זי איז נאָך נישט גענוג קלאָר).

דערײַבער אפשר האָט דער שווײַגענ־דיגער דײַטש (טרעווירענוס) מיט אַמאָל גענומען רעדען קלאָרע דבורים?...

מיט איין וואָרט — עס שאַפט זיך אַ נײַע אומגרופּירונג פון די דער עיקר דורכ'ן ווערסײַלער שלום־אָפּמאַך בעל'־עול'טע מלוכות, וועלכע שטעלען זיך אַנט־קעגען דער פראַנצויזישער העגעמאָניע אין אייראָפּא.

ענגלאַנד דערנעהנטערט זיך אַלץ מעהר צו אַמעריקא. מיט רוסלאַנד זוכט זי אָפּצושטעמפּען די שאַרפקייט פון איהר ביז־איצטיגער פּאָליטיק.

פראַנקרײַך, אין דער פּערזאָן פון איהר בעגאַבטען אויסערן־מיניסטער בריאַן, זעהט און מערקט די אַלע וואָלקענס. בריאַן פערשטעהט, אַז עס איז דאָ נאָר איין וועג אויף צו ליקווידירען איינמאָל פאַר אַלע מאָל אַלע „אירעדענטאַס" און „רעוואַנזשען" (נקמות) — דאָס איז דער וועג, וואָס פיהרט צו אַ פער־אייניגונג מיט דײַטשלאַנד, און צו דער דאָזיגער פעראייניגונג שטרעבט ער מיט אַלע כּחות.

כּדי אַזאַ פעראייניגונג זאָל זײַן באמת אַ פעסטע און אַ זיכערע, מוז פראַנקרײַך ברענגען ערנסטע קרבּנות. און דאָס וויל זיך מסתּמא נישט...

בריאַן שטרעבט צו אָרגאַניזירען „די אייראָפּעאישע פעראייניגטע שטאַטען" — מעהר ווייניגער אין דער קאָנצעפּציע פון קודענהאָווע קאַלערגי, וועמען די נאַרישע ענדעקישע סטודענטען, אָננעמ־ענדיג איהם משמעות פאַר אַ ייד, האָ־בען אויף אַזאַ סקאַנדאַליעזען אופן דאָ נישט לאַנג אויסגעפּײַפען אין וואַרשא!..

ווער עס קלויבט זיך נאָר עפּיס פון־אַנדער אין „די אייראָפּעאישע פעראייני־גטע שטאַטען", דער ווייס, וואָס פאַר אַ געוואַלטיגע שוועריגקייטען עס שטע־הען אין וועג פון דורכפיהרען דעם דאָ־זיגען גרויסען רעיון אין לעבען. שווע־ריגקייטען אָבער בײַ אַזאַ גרויסען רעיון טאָרען געווים קיינמאָל קיינעם נישט אָפּשרעקען.

און פונדעסטוועגען וועקט בײַ מיר עפּיס... אַ חשש די אײַלונגקייט, מיט וועלכער בריאַן האָט דעם דאָזיגען על פּנים נאָך נישט גענוג דורכגעטראַכ־טען און אויסגעאַרבייטען פּלאַן אַרײַנ־געטראָגען אויף דער נאָהענטער זיצונג פון דער פעלקער־ליגע...

בריאַן זוכט נישט נאָר וועגען צו פער־אייניגען זיך מיט דײַטשלאַנד; ער וויל זי קודם כּל אָפּרײַסען פון רוסלאַנד, גע־גען וועלכער די גאַנצע בריאַנישע „פּאַן־אייראָפּאַ" איז געווענדעט...

קודענהאָווע קאַלערגי האָט בערך מיט אַ יאָהר צוריק געשריבען אין זײַן „פּאַן־אייראָפּאַ", אַז עס איז שוין נישט ווײַט די צײַט, ווען גאַנץ אייראָפּאַ וועט זיך מוזען פעראייניגען געגען דעם סכּנה'דיגען רוסישען כּח!..

איך האַלט די דאָזיגע מורא פאַר דעם רוסישען כּח פאַר אַ גוזמא'דיגע; זי דער־מאָנט מיר דעם שרעק פאַר דער „געל־בער סכּנה", מיט וועלכער געוויסע פּאָ־ליטיקער מיט ווילהעלם דעם צווייטען בראש האָבען בשעתו געשראָקען די וועלט. איצט — לאַכען מיר דערפון! איך האָב פאַר די באָלשעוויקעס קיין שום פּחד נישט און איך האַלט די סכּנה פאַר גאַנץ אייראָפּאַ מצד דעם באָלשע־וויזם פאַר אַ גוזמא'דיגע. איך בין דער־בער זעהר מסופּק, אויב אַזאַ „סכּנה" זאָל קאָנען פעראייניגען „גאַנץ אייראָ־פּאַ" געגען — רוסלאַנד...

דאָס זענען די עיקר־ליניעס פון דער נײַער אייראָפּעאישער פּאָליטיק, וועלכע האַלטען זיך נאָך אין שאַפען.

אַלע קלוגע פּאָליטיקער האָבען מורא פאַר דער מלחמה, זוכען דעם שלום און פערשרײַען די וועלט מיט'ן שלום; איינ־ער וויל דעם שלום, ווײַל ער האָט פיל בעקומען פון דער לעצטער מלחמה; דער אַנדערער — ווײַל ער האָט פיל פערלוירען אין דער לעצטער מלחמה און קאָן לעת עתה קיין מלחמה נישט פיה־רען: ער מוז זיך צוגרייטען.

דער שלום, דער אמת'ער וועלט־שלום, וועט קומען פון אַנ'אַנדער זײַט: ער וועט קומען דאַן, ווען די מלחמה וועט ווערען אַ שלעכט געשעפט, וואָס ברענגט קיין שום רווחים נישט! דערײַבער מוז אויף דעם דאָזיגען פּרט געווענדעט ווע־רען די גאַנצע אַרבייט און די גאַנצע ענערגיע פון דער מלוכה־מאַכט און פון דער געזעלשאַפט פון אַלע פעלקער!

קודם כּל מוז דורכגעפיהרט ווערען אין לעבען די פאַקטישע גלײַכבערעכ־טיגונג פון די מיעוט־פעלקער מיט דעם רוב־פאָלק אין איטליכען לאַנד.

דאָס איז דער אלף פון שלום־אלף־בית!

ד"ר יעקב וויגאָדסקי

דער ווייטערדיגער שטורם אַרום דעם קאָרידאָר

„ראָבאָטניק" עצה'ט אָפּצושאַפען די פערפלאָמבירטע וואַ־גאָנעס. — דײַטשלאַנד מיט רוסלאַנד געגען פּוילען, אָדער פּוילען מיט רוסלאַנד געגען דײַטשלאַנד

די פּוילישע פּרעסע איז ווײַטער אַלץ פול מיט אַרטיקלען וועגען דער פראַגע פון דאַנציגער קאָרידאָר, וואָס איז אויפ־געהויבען געוואָרען אין אַזאַ קריגעריש־העצערישען טאָן דורך דעם דײַטשען מיניסטער טרעווירענוס.

דער „ראָבאָטניק" האָט געמאַכט ענט־וויקעלט זײַן סאָציאַליסטישען קוק אויף גרעניצען בכלל און אויף דער פּויליש־דײַטשער בפרט. די צײַטונג קומט צום אויספיהר. אַז אַמאָל, אין די שפּעטערע צײַטען, ווען די וועלט וועט זיך אָנהייבען צו אַנטוויקלען אויף סאָציאַליסטי־שע יסודות, וועט די פראַגע וועגען גרע־ניצען בכלל מעהר נישט עקזיסטירען. עס וועט דאַן זײַן אַנ'אמת'ע פּאַן־אייראָ־פּאַ, וואו אייראָפּאַ וועט זײַן אָרגאַניזירט אין איין מעכטיגען פערבאַנד פון פרײַע שטאַטען. אָבער דערווײַל לעבען מיר נאָכנישט אין יענע גוטע צײַטען. קומט מאַקע דער סאָציאַליסטישער אָרגאַן צום אויספיהר, אַז דערווײַל איז מאַקע שלעכט.

„לעת עתה — שרײַבט דער „ראָבאָט־ניק" — האַנדעלט זיך דערין, אַז דער רוּח וועגען דער פּויליש־דײַטשער גרע־ניץ זאָל זיך נישט צופלאַקערן אין אַ פלאַם, וואָס דראָהט מיט מלחמה. די סאָציאַליסטען פון בײַדע לענדער דאַר־פען האָבען די פליכט צו לעשען דעם אויסברוך פון דער נאַציאָנאַליסטישער שׂרפה, דערשטיקען די שנאה, וואָס ווערט געזייט דורכ'ן נאַציאָנאַליזם און מילדערן די געגענזײַטיגע קאָנפליקטען".

„ווען עס געהט וועגען „קאָרידאָר" — זאָגט ווײַטער דער סאָציאַליסטישער פּובליציסט — איז פאַראַן נאָך אַ מיט־על אָפּצושוואַכען די סכסוכים צווישען פּוילען און דײַטשלאַנד. פּוילען דאַרף, בעמליך טון אַלץ, וואָס איז נאָר אין איהר רשות, אַז די קאָמוניקאַציע דורכ'ן קאָרידאָר זאָל זײַן אַ בעקוועמע און אַז די פּאַסאַזשירן זאָלען זיך נישט האָבען צו בעקלאָגען. און איז אין דער הינזיכט נישט אַליין אין אָרדנונג. ווען דער דײַטשער צוג קומט אַרויף אויף דער גרעניץ פון „קאָרידאָר", ווערט ער פער־פּלאָמבירט. קיינעם פון די פּאַסאַזשירן איז נישט ערלויבט אַפּצושטײַגן אויף די סטאַנציעס פון קאָרידאָר. פּוילען האָט פון דעם קיין שום נוצן נישט. פאַר־קעהרט, עס ברענגט נאָך שאָדן. פון איין זײַט רייצט עס דאָס געפיהל פון די דײַטשע פּאַסאַזשירן און די נאַ־ציאָנאַליסטישע העצע האָט צוליב דעם אַ דאַנקבאַרען באָדען. פון דער צווייטער זײַט ווידער האָט דײַטשלאַנד דערפון דעם נוצן, וואָס זי קאָן ווײַזן די אויס־לענדער, אַז דער פרײַער דורכפאָהר דורכ'ן „קאָרידאָר" איז אַ פיקציע. און מ'פאָהרט דאָרט, ווי אין לאַנד פון'ם שונא. די פּוילישע רעכט אויפן „קאָרי־דאָר" זענען אונבעשטרײַטבאַר, מען דאַרף אָבער בעווײַזן, אַז מיר קאָנען אויסנוצן די דאָזיגע רעכט פאַר זיך און אָהן שום שאָדן פאַר וועמען עס זאָל נישט זײַן".

„גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" אַלאַרמירט ווײַטער די פּוילישע עפענטליכע מיינונג אויף דעם פאַקט, וואָס דער ביז־איצטי־גער שעף פון דער רייכסווער, גענעראַל הײַ, זאָל אויסטרעטען אין דעמיסיע און אויף זײַן אָרט זאָל בעשטימט ווערען גענעראַל פאָן האַמערשטיין. איינער פון די שטאַרקסטע אַנהענגער פון אַ דער־נעהנטערונג מיט סאָוויעט־רוסלאַנד.

די צײַטונג ברענגט אַ קורצען איבער־בליק איבער דער דײַטשער פּרא־סאָוויע־טישער אָריענטאַציע, וואָס האָט גע־ברענגט צום אָפּמאַך אין ראַפּאַלאָ און אין בערלין און די שפּעטערדיגע פּאָלי־טיק פון שטרעזעמאַן, וואָס האָט גע־פיהרט אַנ'אויסגעשפּראָכענע מערב־פּאָ־ליטיק.

„אין דער מאָס, וואָס אין דײַטשלאַנד האָט זיך געשטאַרקט דער קורס פון מערב, זענען אויפגעקומען נײַע אַנשוי־אונגען אויף די בעציהונגען מיט די סאָ־וויעטען. אין דײַטשלאַנד האָט מען אָנ־געהויבען צו שטרעבען, צוזאַמען מיט די אַנדערע קאַפּיטאַליסטישע קרײַזען פון דער וועלט. צו פערוואַנדלען רוסלאַנד אין אַ גרויסען מאַרק פאַר דער דײַטשער אינדוסטריע. אין די אינטערנאַציאָנאַלע גרויס־קאַפּיטאַליסטישע קרײַזען האָט מען פּראָפּאַגירט אַנ'אַנטי־סאָוויעטישע קאָאַליציע, וועלכע זאָל אַראָפּוואַרפען די סאָוויעטען־מאַכט און אײַנטיילען רוסלאַנד אין אַ גאַנצער רייה אינטערע־סען־געביטען. דער דאָזיגער געדאַנק האָט אין דײַטשלאַנד בעקומען אַ גרויסען צאָהל אַנהענגער. רוסלאַנד האָט זיך צוליב דעם געפיהלט זעהר ערנסט בע־דראָהט און דאַן האָבען די סאָוויעטישע פּאָליטיקער אָנגעהויבען צו פערשטעהן, אַז בײַ די איצטיגע כּחות־פערהעלטניס־ען אין מזרח־אייראָפּא, געפינט זיך נישט דער שליסעל צו דער זיכערקייט פון די רוסישע מערב־גרעניצען אין בער־לין, ווי זיי האָבען געמיינט ביז איצט, נאָר אין וואַרשא. און אָהן דעם הסכּם פון פּוילען קאָן קיין שום גרויסע אַקציע פון מערב געגען רוסלאַנד נישט צו־שטאַנדקומען".

אַז די דאָזיגע נײַע סיטואַציע אין דער רוסישער פּאָליטיק האָט געמוזט בעאוּ־רוהיגען די דײַטשע קרײַזען, וועלכע שטרעבען צו דער רעוויזיע פון ווערסאַ־ליער טראַקטאַט און צו דער גענעראַל־אַטאַקע אויף אונזער מערב־גרענעץ. די דאָזיגע קרײַזען וואָלטען זעהר גערן גע־וואָלט רוסלאַנד אַרײַנציהען אין אַנ'אַק־טיווען אַרויסטריט געגען פּוילען. און פון דאַנען שטאַמט די דעמיסיע פון גענע־ראַל הײַ, וועלכער איז נישט געווען קיין אַנהענגער פון אַ דײַטשער דערנעהנטע־רונג צו רוסלאַנד.

דערפון דרינגען אַרויס אַ גאַנצע רייה אָנווײַזונגען פאַר דער פּוילישער פּאָלי־טיק, וועלכע מוז האָבען אָפענע אויגען און אַכטונג געבען, וואָס אַ שטײַגער דײַטשלאַנד האָט בדעה צו טון אין מזרח אייראָפּא, און אויף וואָס פאַר אַן אופן זיי ווילען קאָנצענטרירן כּחות צו דער „פרידליכער" ענדערונג פון אונזער מערב־גרעניץ.

—פּס.

Pielęgnuj swe zęby

tylko dobremi środkami, a będą zdrowe i białe. Używaj stale doskonałej pasty

KALODONT

Piękne zęby

שטײַערן, שטײַערן און שטײַערן...

די טאָג־אָרדנונג פון אַלפּוילישען צוזאַמענפאָהר פון די האַנדעל־קאַמערן אין לעמבערג

די לאָדזשער האַנדעלס־קאַמער טיילט מיט דאָס פּראָגראַם און די טאָג־אָרד־נונג פון קאָנגרעס פון די האַנדעלס־קאַ־מערן אין גאַנץ פּוילען, וואָס וועט פאָר־קומען דעם 3. און 4. סעפּטעמבער אין לעמבערג.

נאָך דער ערעפענונגס־זיצונג וועט אָנ־נעמען פון דער רעגירונג לײַענען אַנ'־עקספּאָזע דער האַנדעלס־ און אינדוס־טריע־מיניסטער אינזש. קוויאַטקאָווסקי; וועגען דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין לאַנד וועט רעפערירען דער פּרעזעס פון דער וואַרשאַווער האַנדעלס־קאַמער, ה' קלאַרנער.

אויפ'ן קאָנגרעס וועלען צווישען אַנ־דערען בעריהרט ווערען די אָנגעוועה־טאָגטע פראַגען וועגען סיסטעם פון די דירעקטע שטײַערען, וועגען דער נויט־ווענדיגקייט צו רעפאָרמירען דעם אומ־זאַץ־שטײַער, וועגען סיסטעם פון קאָמו־נאַלען שטײַער, וועגען דער שטײַער־אָר־דינאַציע בכלל און וועגען דער מעגליכ־קייט די האַנדעלס־קאַמערן זאָלען מיט־אַרבייטען מיט דער פינאַנץ־מאַכט.

עס וועלען אויך בעריהרט ווערען אַ־נעמענע קרעדיט־פראַגען, קאָמוניקאַציע און טאַריף־ענינים.

—080—

אין לאַנד פון די קויהלען־גרעבער

פון **ישׂראל מולער** (בעלגיען)

II.

דער אייביגער וואַנדערער אויף דער שוואַרצער טעריטאָריע

מלוכות האָבען זיך פערבאַריקאַדירט און פערמויערט, פערצוימט און פער־שלאָסען. האָבען זיך געשאַפען אַ סיס־טעם פון התבודדות און יחידות, פון פע־סער און ווײַזעס. מלוכות גרויסע, און מלוכות קליינע האָבען פערשטאַרקט און פערפעסטיגט זייערע גרעניצען און מיט גרויסע, ברייט־פונאַנדערגעעפענטע אויי־גען האָט מען זיך געמאָסטען איינער דעם צווייטען. וואָס אַ טאָג איז די כינע־זישע וואַנד אַלץ העכער, ברייטער, די־קער און פעסטער געוואָרען. און בײַ די קליינע, שמאָלע, טויבע קאָליטקעלעך האָט זיך תּמיד דער דינאַמיטען־פולווער געדאַמפּט און געדויערט; אויך דער ענטבלויזטער גלאַנצענדיגער שווערד האָט געפלאַקערט אַהין און צוריק, האָט מיט שטאָלץ און גאווה שפּאַצירט אַרום די ברייט־אַרויסגאַנג־פונקטען פון דער אָדער יענער מלוכה. און די תּושבים זע־נען געוואָרען צוגעשמידט, צוגעקאָוועט, צוגעבינדען און צוגעפּענטעט צו דער טעריטאָריע פון זייער מדינה. דאָס גע־זעץ האָט געזאָגט: „ווער געשוואָלען פון הונגער, שטאַרב ווי אַ הונד, אָבער פון אָרט זאָלסטו זיך נישט ריהרען!"

נוים ברעכט אײַזען, דלות ברעכט שלעסער! דער הונגער און נוים, דלות און פּײַן האָבען זיך אויף אַזוי שטאַרק פונאַנדערגעוואַקסען, אַז קיין שום דעק־רעטען און פעראָרדנונגען זענען נישט געווען אימשטאַנד זיי אויסצוהאַלטען אין זייערע פריהערדיגע גרעניצען. יו־דעלעך פון פּוילען און ליטא, רוסלאַנד און רומעניען האָבען זיך אַ רוס געטאָן מיט אומפעט קיין מערב. מען האָט זיך געלאָזען איבער וועגען און שטעגען, פעל־דער און וועלדער, לענדער און מדינות. ווי אויסגעהונגערטע הײַשעריקען האָבען זיך אַ שאָט געטאָן אין דער ריכטונג פון קלענערען ווידערשטאַנד, וואו די אויגען האָבען נאָר געטראָגען. מען איז געקומען אין געגענדען און מקומות, וועמענס מנהגים און טראַדיציעס מען האָט פיל־מאָל נישט געקענט, וועמענס שפּראַך מען האָט אינגאַנצען אונגעאַהנט. יודען, וועלכע זענען געהאָנגען צווישען הימעל און ערד, האָבען פלוצלונג דערטאַפּט אַ באָדען אונטער די פיס, אַ באָדען אַ פער־שטײַנערטען, אַ פערהאַרטעוועטען, אַ פּרקוילים־שוואַרצען. די הדיוטים, אַנטי־כריסטען, האָבען זיך אַרײַנגעריסען קדשי־קדשים פון'ם פּראָלעטאַר. שוין טעמפּעל.

יודישע תּלמידי־חכמים און באַנק־קוועטשערס, הענדלער און קרעמער, זע־נען געוואָרען אויס יחסנים, האָבען זיך אַלע אויסגעגלײַכט בײַ איין און דער זעלבער פּראָפעסיע און דאָ און דאָרטען, אויף לינקס און אויף רעכטס, האָבען זיך גענומען אײַנפלאַנצען און פונאַנדערוואַקסען יודישע אַרבייטער־צענטערן, יודי־שע אַרבייטער־קאָלאָניעס. ביסלעכווײַז, בהדרגה'דיג האָבען זיך אונזערע יודע־לעך אײַנגעלעבט און טיף אײַנגעוואָר־צעלט אין דער שוואַרצער טעריטאָריע. עס האָט לאַנג נישט געדויערט, און די שוואַרצע יודעלעך האָבען זיך אײַנגע־בירגערט אין לאַנד און האָבען גענומען בויען אייגענע קאָמפּאַקטע אַרבייטער־ישובים. מיט זייער מוט און ענערגיע, חשק און ווילען, האָבען די יודעלעך זיך ערוואָרבען גלײַכבערעכטיגונג, זענען אָנ־ערקענט געוואָרען אַלס גלײַכבערעכטיג־טע בירגער פון דער שוואַרצער טערי־טאָריע.

נישטאָ דאָרטען בײַ די שוואַרצע יו־דעלעך קיין שפּורען פון יום־טובים און שבּתים, פון פרײַען און הנאות. אויך דײַנט הערען נישט אויף די מאָזאָלישע הענט זיך צו בעוועגען, און דער פער־קנײַטשטער שטערן — צו שוויצען. פון די לאַנגע, טויבע עוג־מלך־הבשן'דיגע קוימענס טראָגען זיך, ווי תּמיד, פלאַ־מענדיגע, זידיגע פײַער־צונגען אין די טיפענישען פון די הימלען, און שוואַרצע געדיכטע וואָלקענס בעגלייטען זיי אין זייער ווײַטער וועג אַרײַן. צײַטענווײַז ווערט דער גאַנצער הימעל אײַנ'ם פײַער פערטרונ־קען — אַ שׂרפה אין די עולמות־העל־יונים!

אָבער אָט־אָט קומט דער וואָלקען און פערשוואַרצט די רויטע פּורפּור־קאָלדרע. אָט אַזוי פיהרט זיך דער גראַנדיגער צווי־שען רויט און שוואַרץ, צווישען ליכ־טיגקייט און פינסטערניש שוין משׁשת ימי בראשית אָן. און אין משך פון דעם הימלישען קאַמף פויזען און קריכען לע־בעדיגע בעשעפענישען, „שוואַרצע יודע־לעך", אין די טיפענישען פון דער ערד; זוכען און נישטערן די אוצרות פון דער טויטער נאַטור: בויען און גראָבען אַלץ טיפער און טיפער ווענען און סטעזש־קעס אונטער שטעט און שטעטלעך, אַזע־רעס און טײַכען.

דער גאַנצער באָדען פון דער שוואַר־צער מדינה איז אונטערגעגראָבען און פערזײַהט מיט שאַכטען און קויהלען־גרובען. עס איז גענוג, אַז אַ לאַסט־אויטאָמאָביל זאָל פאָרבײַלויפען, און אַ קאַל־טער שוידער לויפט דורך איבער די בײַ־נער פון'ם פרעמדען בעזוכער. עס דאַכט זיך, אַז אָט־אָט פּלאַצען די שפּאַרעס אונטער דער שווערער משׂא, און אַלץ פאַלט צוזאַמען מיט די מענשען און הײַזער אין אַבגרונד אַרײַן. עס ווילט זיך דאַך אַ שפּרונג טון צו דער לבנה און שטערען, אַ כאַפּ טון אַ ברעג הימעל, כּדי ניצול צו ווערען פון דער דראָהענ־דער סכּנה.

אַ פּויק און אַ גרילץ רײַסט זיך דורך, טראָגט זיך פונאַנדער איבער דער גרוי־פערגליווערטער, פערשוואַרצטער און פער'חושך'טער לופט. פון דער ערד וואַקסען אויס שורות'ווײַז, מחנות'ווײַז די הונדערטער און טויזענדער קויהלען־גרע־בער. ווי בײַזע שאָטענס, ווי שרעקליכע סטראַשידלעס בעוועגען זיי זיך אויף דער אויבערפלאַך פון דער ערד. נישט דאָ איז זייער היים, נישט דאָ איז זייער אָרט. היימיש פיהלען זיי זיך נאָר דאָר־טען טיף, טיף אינ'ם אינגעוויד פון דער ערד. אַנ'אײַנגעשאַפטע אַזאַ, וועלכע נעמט זיך איבער בירושה פון דור צו דור, פון טאַטען צום זוהן און פון זוהן צום אייני־קעל.

צווײַ גרויסע אַרמעען וואַקסען אויס פון בײַדע זײַטען גיגאַנטיש־האַמעטנעם אײַזערנעם טויער; צווײַ פּראָלעטאַרישע אַרמעען האָבען זיך צוזאַמענגעטראָפען אויפ'ן שלאַכטפעלד פון אַרבייט. עס פּײַ־פען און סקריפּען די זאַוויעסעס אונטער דער משׂא פון די צווײַ האַרטע, דיק־געשוואָלענע „בלעטער", וועלכע מישען זיך פונאַנדער... אַ ברייטער פרײַער חלל בעווײַזט זיך צווישען די צווײַ געגענגעזעצ־טע ריכטונגען. אויפ'ן אָרט פונ'ם פער־מאַטערטען, פערהאָרעוועטען אַרבייטער, וועלכער געהט אַרויס פון מויער, לאָזט זיך אַרײַן אַ פרישער־געזונטער, גוט־אויס־גערוהטער קויהלען־גרעבער. צווײַ בליקען טרעפען זיך, צוזאַמען אויפ'ן שוועל פון קעסעל־גרוב. און צווישען די פיל־צאָה־ליגע פּנים'ער פון דער דעפילירענדער, פּאַציפיסטישער אַרמעע קאָן מען גע־פינען די הונדערטער „שוואַרצע יודע־לעך" — יודעלעך, וועלכע האָבען פער־בונדען זייער גורל מיט'ן גורל פון דער מוטער ערד. נישט לײַכט איז זיי צו דערקענען און אונטערשיידען פון זייערע קריסטליכע חברים. די געלטונגע האַנ־דעל־וואַנדעל־סימנים זענען שוין פון לאַנג פערשוואונדען געוואָרען; די מוס־קולען האָבען שוין בעוויזען פערשטיי־נערט און פערהאַרטעוועט צו ווערען; די הענט זענען פערוואַנדעלט געוואָרען אין שטאַרקע קלעמענדע צוואַנגען; אויך דער קערפּער האָט אָנגענומען די פאָרם און אויסזעהן פון אַנ'אמת'ען רײַן־ראַסי־גען קויהלען־גרעבער. אַלע ספּעציפישע יודישע אַטריבוטען זענען ביסלעכווײַז פערשוואונדען. נישטאָ מעהר דער ספּע־ציפישער יודישער הילוך, געהן, שטעהן, רעדען, מימיק, בעוועגונג... אַלץ איז פערשוואונדען געוואָרען, איז פערלוירען געגאַנגען אין די תּהומות פון דער ערד.

אַ נײַעם טיפּ, אַ נײַעם מענשען האָט דאָס קויהלען־גרוב אויסגעשמאָלצען, אויסגעקאָוועט און אויסגעהאַמערט — אַ טיפּישען קוילען־גרעבער, וועלכער טראָגט דעם נאָמען: „שוואַרצער יוד".

(דאָס ווײַטערע קומט)

יודישע פּויערים זענען שוואַכע בויער פון סאָציאַליזם,

זאָגען רוסישע אַרבייטער

מאָסקווע (יט"א) 173 מאָסקווער אַרבייטער, כמעט דורכאויס רוסישע, האָבען זיך דעם זומער פרײַוויליג אָפּגע־זאָגט פון זייער אורלויב, און זענען אויפ'ן רוף פון „אָזעט" אַרויסגעפאָהרען אויף די יודישע פעלדער פון קרים און כערסאָן העלפען די יודישע פּויערים אַראָפּנעמען פון די פעלדער. אונטער וואָ־כען די אָנפיהרער פון די אַרבייטער־בריגאַדעס, וואָס זענען די טאָג צוריקגעקו־מען, געטיילט זיך מיט דער אָזעט־פער־וואַלטונג מיט זייערע בעאָבאַכטונגען און אײַנדרוקען, וואָס זיי האָבען אַרויסגע־טראָגען פון יודישען דאָרף אין קרים און אוקראַינע. זיי האָבען נישט גערעדט וועגען דעם צי טויג אָדער טויג נישט דער ייד צו ערד־אַרבייט, נאָר וועגען דעם, ווי בויט זיך דאָרטען דער סאָציאַליזם און דער אַלגעמיינער אײַנדרוק, אַז יודישע פּויערים זענען דערווײַל קנאַפּע אָנ[illegible] ער פון דער סאָציאַליסטישער בויאונג. אַפילו די קאָמסאָמאָלצעס און די יודי־שע דערפער זענען אידעאָלאָגיש נישט אויסגעהאַלטען, ווען עס קומט צו דער פּראַקטיק. אין די יודישע קאָלעקטיווען פעהלט דיסציפּלין. עס איז שלעכט אַנטוויקעלט די אַרבייטס־צוטיילונג. אין אַ סך קאָלעקטיווען געהען די פרויען אין גאַנצען נישט אַרויס אויף אַרבייט אין פעלד, עס איז שלעכט אָרגאַניזירט די קאָאָפּעראַציע אין דאָרף, עס איז שוואַך אַנטוויקעלט די קולטורעלע און פּאָליטישע ערציהונג פון די פּויערים א. א. וו. די אַרבייטער זעהען אין די אַלע פעהלערן די שולד פון דער אָרטי־גער כאַלבט און פון די אָרטיגע פּאַרטיי־אָרגאַניזאַציעס, וואָס לעגען נישט גענוג צלם אין מוּה צו ערציהען דעם יודישען פּויער אין גייסט פון דער סאָציאַליסטי־שער בויאונג.

פון לאָדזשער האַנדעלס-געריכט

—:0:—

פערלענגערט דעם „נאַדזאָר" פון דער אַקצ. געז. „פּ. וו. שווייקערט"

וויכטיגע רעגולאַציעס און אופּאַדלאַשטש'ען

(5) דאָס האַנדעלס-געריכט האָט גע-שטעלט אונטער אַנ'אופּאַדלאַשטש די פרוי רוזשאַ ליכטענשטיין, (פּעטריקאַ-ווער 109). ל. איז געשטאַנען אין האַנ-דעלס-בעציהונגען מיט'ן וואַרשאַווער סוחר יחיאל פוקס, וועמען זי האָט גע-געבען וועקסלען מיט דער חתימה: „ווינער הויז". אַלע וועקסלען זיינען פּראָטעסטירט געוואָרען. אויסער דעם איז פרוי ל. שולדיג פוקס'ן 6000 זל. אַלס ריכטער-קאָמיסאַר איז נאָמינירט יאַקאָב פּעטערס, אַלס קוראַטאָר אַדוו. ל. פּאָזנאַנסקי. די באַנקראָטירטע איז געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליציי-ליכער אויפזיכט.

* * *

עס איז פערלענגערט געוואָרען דער „נאַדזאָר" פון דער אַקציען-געזעלשאַפט „פּ. וו. שווייקערט" (פּעטר. 147) דעם 20. מאַי איז די פירמע געשטעלט גע-וואָרען אונטער אַ געריכטס-אויפזיכט. דער בילאַנס האָט זיך דאַן געשלאָסען מיט 23 מיליאָן 206.000 זל. דער אַק-ציען-קאַפּיטאַל, אַמאָרטיזאַציע און רע-זערוו-קאַפּיטאַל האָט בעטראָפען 17 מי-ליאָן 700.000 זל. אין פערלויף פון די דריי חדשים האָט די פירמע נישט בע-וויזען אויסגאַנצן זיך אויסצוגלייכען פון איהרע פערפּליכטונגען. דער קריזיס דאַרף נישט ערלויבט צו רעאַליזירען די תּהורה-לאַגערס. דער אָנקומענדער ווינ-טער-סעזאָן גיט בעסערע האָפנונגען. דער אויפזיכט „נאַדזאָר" איז גילטיג ביז'ן 20. נאָוועמבער ד. י.

* * *

ווי באַקאַנט האָט דאָס אַפּעלאַציע-גע-ריכט אָנערקענט דער קאָנקורס-פיר-מע ה. ווינטראויב (נאַוואָמיעיסקאַ 19), אַ נאַדזאָר אויף דריי חדשים. דאָס לאָד-זשער האַנדעלסגעריכט האָט נאָמינירט אַלס ריכטער-קאָמיסאַר דעם ה' יוזעף ראַטשענצקי. אַלס אויפזעהער ה' לעש-פּאָלד ראַשאַק.

* * *

דער „פאַבריק פון קונסטליכען זייד סואַר אין פוילען" איז אין אויגוסט פ. י. ערקלערט געוואָרען אַנ'אופּאַדלאַשטש דעם 11. יוני ד. י. האָבען די קרעדי-טאָרען פון דער פירמע אָפּגעהאַלטען אַ פערזאַמלונג, צו וועלכער עס איז נישט געקומען קיין בעפאָלמעכטיגטער פון דער באַנקראָטירטער פירמע. צוליב דעם איז בעשלאָסען געוואָרען צו שליסען אַ גע-מיינזאַמען קרעדיטאָרען-אָפּמאַך. דאָס געריכט האָט דעם בעשלוס גענומען צו קענטניש. אַלס סינדיק איז אויסגע-וועהלט געוואָרען אַדוו. שעראַדזקי.

* * *

אין אַפּריל איז געשטעלט געוואָרען אונטער אַנ'אופּאַדלאַשטש יעקב סאַבאַ-טשעווסקי, בעזיצער פון שוך-געשעפט אויף נאַוואָמיעיסקאַ 13, צוליב'ן בויז-ווילינגען באַנקראָט איז ס. איינגעזעצט געוואָרען אין תּפיסה. אין מאַי האָט ס. בעקומען אַ גלייך-שטין.

אַ פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען האָט אַקצעפּטירט סאַבאַטשעווסקי'ס פּאָרשלאַג וועגען רעגולירען אויף 10 פּראָצענט אין צוויי ראַטעס, יעדעס יאָהר אַ ראַטע. די חובות בעטרעפען 56,087 זל. סאַבאַטשעווסקי'ן איז צו-ריקגעקעהרט געוואָרען זיין סוחרישע עהרע.

* * *

עס איז אויך בעשטעטיגט געוואָרען אַ רעגולאַציע-אָפּמאַך צווישען דער פיר-מע „פּלאָמיען" (בעזיצער חיים אַלבאַן), פּעטריקאָווער 107. ה' אַלבאַן האָט גע-נאָסען פון אַ „נאַדזאָר" און במשך פון

דער צייט נישט באַוויזען אויסגאַנצן צו בעפרידיגען זיינע קרעדיטאָרען. ער האָט פּאָרגעלייגט צו רעגולירען אויף 40 פּר. אין 8 גלייכע קוואַרטאַל-ראַטעס.

* * *

ס'איז אויך ערקלערט געוואָרען אַנ'-אופּאַדלאַשטש מ' בעסערמאַנ'ען, בעזי-צער פון אַ בערשטען-געשעפט אויף נאַ-וואָמיעיסקאַ 24. צו דער אָנקלאַגע זענען בייגעלייגט 24 פּראָטעסטירטע וועקסלען פון אייגענער אויפשטעלונג. ב. האָט אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען אין דעצעמ-בער 1929. ב. איז געווען אַרעסטירט, ווייל עס איז געווען אַ חשד, אַז ער האָט באַהאַלטען די סחורות און ער האָט גע-שטערט אין באַשטימען די הויך פון דער אופּאַדלאַשטש-מאַסע.

איצט איז בעסערמאַנ'ען געגעבען גע-וואָרען אַ גלייט-שיין אויף 1 חודש און ער איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען אויף דער פריי.

146 אופּאַדלאַשטשן און 40 נאַדזאָרן

אין פערלויף פון אַ האַלב-יאָהר אין לאָדז

(מ) אין ערשטען האַלבען יאָהר פון 1930 זענען דורכ'ן לאָדזשער האַנדעלס-געריכט בעשטימט געוואָרען 49 נאַדזאָ-רען, 27 בויטעס וועגען נאַדזאָרען זענען דערביי אָפּגעוואָרפען געוואָרען. אין דעם זעלבען האַלבען יאָהר זענען בעשטימט געוואָרען 146 אופּאַדלאַשטשן, דערביי זענען 13 בויטעס וועגען בעשטימען אוי-פאַדלאַשטשן אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

אַרבייטסלאָזע-שטיצע פאַר יולי

(מ) מאָנטאָג הויבען זיך אָן די אויס-צאָהלונגען פון שטיצע פאַר אַרבייטסלאָ-זע פאַרן חודש יולי. די שטיצע וועלען בעקומען די רעגיסטרירטע אין אונטער-שטיצונגס-אַמט פון 4. ביז 11. אויגוסט ד. י. די אויסצאָהלונגען וועלען פּאָרקו-מען אויף וואָלטשאַנסקאַ 251.

מאָנטאָג וועט מען אויסצאָהלען — A, B, C, D, E, F;

דינסטאָג — G, H, I, J;

מיטוואָך — K, L, Ł;

דאָנערשטאָג — M, N, O;

פרייטאָג — P, R, S;

שבת — T, U, W, Z, Ż. 146 און 49.

—

זאַר-קענער

פון די שאַצונגס-קאָמיסיעס

(§) סוף אויגוסט הויבען אָן אַרבעי-טען די שאַצונגס-קאָמיסיעס פאַר'ן דלגנסה-שטייער אויף 1930. איינציגע סוח-רים- און פאַבריקאַנטען-פעראייניגונגען האָ-בען שוין אַרויסגעשיקט צו די פינאַנצ-אַמטען קאַנדידאַטן-ליסטעס פון זאַר-קענער.

טעאַטער און קונסט

—:0:—

דער „גולם" פון ה. לייוויק אין שטאָט-טעאַטער

פייערליכע פּרעמיערע אין דער „ווילנער טרופּע"

די ערשטע אויפפיהרונג פון לייוויק'ס „גולם" ביי די ווילנער איז אַראָפּ מיט אַ רוישענדען ערפאָלג. צו דער פּרעמיע-רע איז געקומען אַ גרויסער און געקלי-בענער עולם פון דער לאָדזשער יודישער אינטעליגענץ. דאָס שטאָט-טעאַטער איז געווען בעזעצט ביז'ן לעצטען פּלאַץ. עס זענען אויך ספּעציעל געקומען פון וואַר-שאַ אַ גאַנצע ריי שריפטשטעלער, זשור-נאַליסטען, טעאַטער-קריטיקער און טעאַ-טער-טוער.

אין טעאַטער האָט געהערשט אַ יום-טוב'דיגע שטימונג. דיר. מאַזאַה האָט געהאַלטען די אַריינפיהר-רעדע, ווערענ-דיג וואַרם אויפגענומען דורך די צוהע-רער.

די „גולם"-אויפפיהרונג אין דער רע-זשי און אויסשטאַטונג פון דוד הערמאַן, האָט בעלד נאָכ'ן פּראָלאָג ממש פערכאַפּט די צושויער. די קאָנצעפּציע פון דעם פערדינסטפולען רעזשיסער און אַנ'אָריגינעלע און שיינט זיך שטאַרק אונטער פון אַלע ביז-אַהעריגע אויפ-פיהרונגען פון דעם ווערק. הערליך זע-נען די דעקאָראַציעס פון ווינטראויב און ביז גאָר איינדרוקספול די מוזיק-אילוס-טראַציע פון העניך קאָן.

דאָס טעאַטער האָט נאָך יעדען אַקט געשטורעמט פון אַפּלאָדיסמענטען.

נאָכ'ן לעצטען אַקט, ווען דירעקטאָר, רעזשיסער, קונסט-מאָלער און קאָמפּאָ-זיטאָר זענען צוזאַמען מיט אַלע אַרטיס-טען ערשינען אויף דער סצענע, האָט דאָס פּובליקום זיך געמאַכט אַ לאַנג-רוי-ערנדע אָוואַציע. אָהן אַ שיעור בלומען קערב און בוקעטען האָבען אָנגעפילט די סצענע.

נאָך דער פאָרשטעלונג איז אין גע-רולד'ס רעסטאָראַן אַיינגעאָרדנעט גע-וואָרען פאַר די פאָרשטעהער פון דער וואַרשאַווער און לאָדזשער יודישער פּרע-סע און פאַר'ן אַרטיסטען-אַנסאַמבל פון די „ווילנער" אַ פייערליכער באַנקעט. עס זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס, אין וועלכע עס איז געקומען צום אויס-דרוק די אָנערקענונג פאַר די לייסטונגען און דערגרייכונגען פון די „ווילנער" מיט דירעקטאָר מאַזאַה און רעזשיסער הער-מאַן בראָש.

עס האָבען גערעדט א. קאַציזנע, א. מאַרעווסקי, ב. קאַרלינסקי, י. מ. נייטאַן, ד"ר מ. וויינבערג, נחמן מייזעל, א. צייט-לין, ישראל קאַהאַן, לאַזאַר קאַהאַן, דער טונקעלער און אַנד.

די רעדנער האָט געענטפערט און אַ לענגערער רעדע דוד הערמאַן, וועלכער האָט זיך געגיי אָפּגעשטעלט אויף די מאָטיוון, וואָס האָבען איהם בעוואויגען צו געבען לייוויק'ס ווערק און אַז און נישט קיין אַנדערע קאָנצעפּציע.

דאָס שלום-וואָרט האָט געהאַלטען דיר. מאַזאַה.

אויספיהרליכער ווענען דעם איינ-דרוקספולען אָוונט וועלען מיר נאָך שרייבען.

—:0:—

פאַטער פון דזשער דערשאָסענער פידלערין

ווענדעט זיך צו מאַרשאַל פּילסודסקי'ן האַרב צו בעשטראָפען דעם פּאָליציאַנט יאַנקאָווסקי

(§) נעכטען האַלב 4 נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען די לויה פון דער טראַגיש-אומגעקומענער פרוי מאַלקאָווסקאַ, וועל-כע איז דערשאָסען געוואָרען דורך איהר געליבטען, דעם פּאָליציאַנט יאַנ-קאָווסקי.

דער אַלטער פאָטער פון דער אומגע-קומענער, דער באָיאָוויעץ פון פ.פ.ס. האָט אויפ'ן קבר פון דער טאָכטער צוגע-שוואוירען זיך צו ווענדען צו מאַרשאַל פּילסודסקי, אַז ער זאָל האַרב בעשטראָ-פען דעם מערדער פון זיין טאָכטער.

אויפ'ן חשבון פון די ווירטסלייט

וועט דער מאַגיסטראַט צורעכט מאַכען טראָטואַרען

(§) ווי בעוואוסט, האָט דער מאַגיס-טראַט בעשטימט אַלס ענדגילטיגען טער-מין פון אַנשליסען די הייזער צו דער קאַנאַליזאַציע-נעץ דעם 15. יולי. די הויז בעזיצער האָבען אויך געדראָהט אין דער צייט צורעכט צו מאַכען די צושעריגטע טראָטואַרען.

קומענדיגע וואָך וועלען אַלע טראָטואַ-רען אויף פּעטריקאָווער נאָס שוין גע-בראַכט ווערען אין אָרדנונג דורכ'ן מאַ-גיסטראַט. דער בעטראָג פון צורעכט-מאַכען וועט אויף אַ צוואַנגס-אופן איינ-געמאָהנט ווערען ביי די ווירטסלייט.

ראַדיאָ פּראָגראַם

זונטאָג 24 אויגוסט

לאָדז (233,8) 11.58-12.03 שעה צייכען 12.15—12.05 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק, 13.15-13.20 טעגליכער פּראָגראַם ווי אויך קינ‍אָ און טעאַטער רעפּערטואַר, 16.50-17.10 מוזיק (טר. פון וואַרשע) 17.10-17.25 „וואָס האָט מען פאַר הונדערט יאָהר צוריק געלערנט" וועט ערצעהלען פּראָפ. ה. מאָש-טשיצקי (קר. פון וואַרשע), 17.35-18.45 קאָנצערט פון רעפּרעזענטאַציע אָרקעסטער פון דער פּוילישער שטאַאַטס פּאָליציי פון וואַרשע, 18.45-19.05 פאַר שידענעס, 19.05-19.25 אַנגענעהמע און נוצליכע וויסענשאַפטען (טר. פון וואַרשע), 19.25-19.40 גראַמאָפאָן פּליטען (פון וואַרשע) 19.40-19.55 שול קאָמוניקאַט פון פ.א.פ. —20—19.55 פערלעזען פון פּראָגראַם אויף מאָנטאַג, קאָמוניקאַטן און שעה-צייכען 20-20.15 ליטעראַרישע פערטעל שעה, 20.15—20. פּאָפּולערער קאָנצערט פון דער דאַלינאַ שוהאַ-צעווסקאַ-אויכגעפיהרט דורכן וואַרשאַווער פילהאַר-מאָנישען אָרקעסטער און סאָליסטען, 22.—22.15 מעל-דונגען א. ט. „די אויסטערלישע שיקזאַלען פון 8 פרוי", —22.15-24 וועטער, פּאָליציי, ספּאָרט, פ.א.פ. קאָמוניקאַטען ווי אויך טאַנץ-מוזיק פון וואַרשאַווער רעסטאָראַן „אַטאַ".

פאַר קאָמוניזם

4 יאָהר תּפיסה

(§) צו 4 יאָהר תּפיסה זענען פער'-משפּט געוואָרען דורכ'ן לאָדזשער קרייז-געריכט מאיר איצקאָוויטש, משה גאָל-באַרד, זלמן סאַלאָמאָנאָוויטש אַלס אָנ-געקלאָגטע אין פערשפּרייטען קאָמוניס-טישע אויפרופען. יהושע כּהנמאַן און שמואל גרשון מאָרגענשטערן זענען בע-פרייט געוואָרען.

2 חדשים תּפיסה

פאַר גנב'ענען ברויט

(§) אין אַ געוועלב אויף לאַגעווניצקא גאַס האָט איינער מאַריאַן קאַשינסקי גע-גנב'עט אַ ברויט. ווערענדיג אַרעסטירט האָט ער זיך פערענטפערט, אַז ער האָט גע'גנב'עט צוליב הונגער. דאָס געריכט האָט איהם פער'משפּט אויף צוויי חדשים תּפיסה.

לאָדזשער קליינע סוחרים אין קאַמף

געגען דער קאָנקורענץ פון די פאַבריקאַנטען

(§) ווי באַקאַנט, האָט דער לאָדזשער דעטאַליסטען - פעראיין (פּעטריקאָווער 69) לעצטענס דערלאַנגט צום האַנ-דעלס-מיניסטער אַ מעמאָריאַל געגען די לאָדזשער אינדוסטריעלער, וועלכע פער-קויפען זייערע אויסאַרבייטונגען אין דעטאַיל. די דעטאַליסטען האַלטען, אַז עס איז נישט דערלאַזבאַר די קאָנקורענץ מצד פאַבריקאַנטען לגבי קליינע סוחרים, וועמענס עקזיסטענצען עס ווערען דורך דעם אונטערגעגראָבען.

אַזוי ווי די דאָזיגע קאָנקורענץ האָט לעצטענס אָנגענומען גאָר שאַרפע פאָר-מען, האָט דער פעראיין בעשלאָסען צו שיקען אַ דעלעגאַציע קיין וואַרשע, די-רעקט צו אינטערווענירען געגען די לאָד-זשער אינדוסטריעלער.

—

בויך-טיפוס!

ווי אַזוי מיידט מען אויס די געפעהרליכע קראַנקהייט ?

אין לאָדז איז ווידער גרויס געוואָרען די צאָהל טיפוס-קראַנקע. די סיבה דער-פון איז דער זול אויף אויבס. ביים עסען אויבס ווערען וועגיג אָפּגעהיט די כּללים פון היגיענע.

צוליב דעם וואָרענען די דאָקטוירים: היט זיך פאַר בויך-טיפוס דורך אָפּהי-טען פערדעכליכע דיינקייט. מען טאָר נישט טרינקען רויהע מילך און רויה וואַסער. אויבס מוז מען פאַר'ן עסען אָפּוואַשען און וואַרים וואַסער. פאַר'ן עסען מוזען גוט געוואַשען ווערען די הענט.

קויהלען ווערט טייערער ?

(וו) די לאָדזשער קויהלען-הורטאָווניקעס האָבען בעקומען בריף פון די קויה-לען-קאָנצערנס, אַז פון 1. סעפּטעמבער פערלירען זיי דעם ביז-איצטיגען ראַ-באַט.

קאַמף מיט פּראָסטיטוציע

(וו) צוליב אָפטע אַוואַנטורעס צווי-שען פּראָסטיטוטקעס און זייערע „חתנים" איז די פּאָליציי צוגעטרעטען צו בעקעמפען די פּרעהליכע הייזלעך אין די „בערזעס" אין צענטער שטאָט.

שטאָט-ראַט וואַהלען אין רודאַ-פּאַביאַניץ

(§) די שטאָט-ראַט-וואַהלען אין רו-דאַ-פּאַביאַניץ וועלען פאָרקומען דעם 22. סעפּטעמבער ד. י. אין וואַהל-קאַמף גע-הען אַרויס 15 ריכטונגען מיט 15 ליס-טען, דערונטער 1 יודישע.

צו מיליטערישע איבונגען

פון מאָרגען אָן געהט דער 2. טורנוס

(פּ) פון מאָרגען דאַרפען זיך צו די צוגאָב-איבונגען פון רעזערוויסטען שטע-לען די געבוירענע אין יאָהר 1906, וועל-כע זענען אונטער-אָפיצירען פון פּלוה-ווענזען און מיליטער פון פערבינדונגס-דינסט. פון 1905 דאַרפען זיך צושטעלען אונטער-אָפיצירען פון פּלוה-אַפּטיילונ-גען; פון 1902 אַלע אונטער-אָפיצירען אַ חוץ פון די טאַבאָרען און קרינגס-פּלאַט; פון 1904 אַלע אונטער-אָפיצירען און עלטסטע שערגאַנטען פון אַלע וואָפען-אָפּטיילונגען, שערגאַנטען פון פּיעכאָ-טע, מיליטער פון פערבינדונגס-דינסט און קרינגס-פּלאַט; פון 1901 אונטער-אָפיצירען פון פּלוה-ווענזען און פערבינ-דונגס-דינסט; פון 1899 אַלע אונטער-אָפיצירען אַ חוץ פון טאַבאָר און קרינגס-פּלאַט.

אויסערדעם דאַרפען זיך צושטעלען אַלע שערגאַנטען, וועלכע דאַרפען גע-דאַרפט דורכמאַכען די איבונגען אין פערגאַנגענעם יאָהר און האָבען זיי נישט דורכגעמאַכט צוליב פערשידענע סיבות.

די פּ.ק.או. וועט נישט אַרויסשיקען קיין שום „קאַרטאַ פּאָוואָלאַניעס"; יע-דער רעזערוויסט דאַרף זיך מעלדען אין בעשטימטען טערמין נאָך דער „קאַרטאַ פּאָוואָלאַניאַ".

די, וואָס געהערען צו פּ.ק.או. II און וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, 14 קאָמיסאַריאַטען דאַרפען זיך צושטעלען: דעם 25. ד.ח., די שע-רענאַוועצעס פון רעזערוו, וואָס זענען צו-געטיילט צו באַלאָנען-דינסט, פּלוהעריי, אויטאָמאָבילען, טאַבאָרען; אַלע אונ-טער-אָפיצירען פון פעלד-אַרטילעריע, שווערע אַרטילעריע, און די עלטסטע שערגאַנטען פון יאָהרגאַנג 1904 פון די זעלבע דינסט-אָפּטיילונגען דאַרפען זיך צושטעלען דעם 26. ד.ח. די רע-זערוו-שערגאַנטען פון טענקס, פּיעכאָ-טע, קאַוואַלעריע, פּאַנצער-אויטאָס, אינ-זשענערטור, געזונדהייטס-דינסט און זשאַנדאַרמעריע פון 27. ביז 30. ד.ח.

די אַלע מוזען זיך מעלדען אין פּ.ק.או. אויף יעזשי גאַס 2 מיט די קאַרטע „מאָב" אָנמילטער-ביכלעך.

—:0:—

אויטאָ וואַרפט אום

אַ וואַגען מיט 10 באַלאָנען עסיג-עסענץ

(§) די עסיג-פאַבריק אין קאַלי, האָט אַרויסגעשיקט אַ גרויסען ראָל-וואַגען צו ברענגען עסיג-עסענץ פון דער קאַ-לישער באַהן. נישט ווייט פון זשע ביעץ האָט דער ראָל-וואַגען זיך צוזאַמענגע-שטויסען מיט אַ לאַסט-אויטאָ, און אַלע באַלאָנען מיט'ן עסיג-עסענץ זענען צע-האַקט געוואָרען. דער אויטאָ איז בעלם געוואָרען.

צוזאַמענפאַהר

פון מילנערס און מעהל-סוחרים

(וו) אָנהויב סעפּטעמבער וועט אין לאָדז פאָרקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון מילנערס און מעהל-סוחרים פון די אַרו-מיגע פּאָוויאַטען.

פערשאָלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(13. פאָרטזעצונג)

— קיינמאָל נישט. ניין, טייערע, קיינמאָל וועט דאָס נישט פּאַסירען. ער טאָר זיך נישט דערוויסען, אויף וואָס פאַר אַ לאַגע איך געפין זיך און דו וועסט מיר צושווערען, אַז דו וועסט קיינמאָל נישט געהן צו איהם, פדי פון איהם נדבות צו נעהמען! איז דער רצון פון גאָט, אַז איך זאָל רעהאַבי-ליטירט ווערען און ער — בעשטראָפט ווערען, וועט עס פון זיך אַליין קומען און מיר דאַרפען דערצו גאָרנישט צו טון.

— ניין, פראַניע, דו מוזט מיר זאָגען, וואָס דיין ברודער געפינט זיך. נאָך היינט, וויל איך צו איהם אַהינגעהן! דו זאָלסט נישט מעהר רעדען דערפון. ס'איז איצט אונזער איינ-ציגע רעטונג. איך וויל נאָר פון איהם אַרויסקריגען די סומע, וועלכע דו ברויכסט דיר צו ראַטעווען און דיינע חובות צו בעצאָהלען און דאַן, מיין טייערער מאַן, דאַן וועט גאָט העלפען.

מיט אַלע מעגליכקייטען פרובט נאָך פראַניע אָפּצוהאַל-טען זיין ווייב פון דעם דאָזיגען שריט, אָבער סוף כּל סוף האָט זי מנצח געווען. ער האָט דאַן אָנגעשריבען אַ בריף צו זיין ברודער, אין וועלכען ער האָט איהם דערצעהלט אַלץ, וואָס האָט מיט איהם פּאַסירט.

די דאָזיגע שווערע שעה'ן, וואָס דאָס פּאָר-פאָלק האָט דורכגעלעבט, איז פאַר זייער טאָכטער, בעלאַ, געבליבען אַ סוד און ווען די מוטער האָט זיך מיט איהר געזעגענט, האָט זי איהר דערצעהלט, אַז זי מאַכט, אין אויפטראַג פון איהר פאָטער, אַ קליינע רייזע.

אונז, ליבער לעזער, איז שוין אָבער איצט בעקאַנט דער רעזולטאַט, וועלכען זי האָט דאָרט ערצילט.

קאַפּיטעל 5

בעלאַ'ס חתן

עס זענען אַוועק עטליכע טעג. פרוי פעלד האָט ש'ין בעדאַרפט צוריק צו זיין. אָבער קיין שום שפּור איז פון איהר נישט געווען צו הערען.

וואָס פאַר אַ שרעקליכע שעה'ן עס זענען אַדורך פאַר דעם אומגליקליכען מאַן, איז קיין מענשליכע פעדער נישט אומשטאַנד געווען צו בעשרייבען. דערצו האָט איהם נאָך גע-פייניגט דער צער פון זיין טאָכטער, בעלאַ, וועלכע האָט פון איהם פערלאַנגט, ער זאָל איהר זאָגען די סיבה פון דער מו-טער'ס רייזע. אָבער ער האָט מיט אַלע כּחות זיך צוריקגע-האַלטען נישט אַרויסצווייזען די מוראַדיגסטע אויפרעגונג, כּדי נישט צו ערגערן זיין געליבט קינד.

פראַניע פעלד איז געזעסען ביי זיין שרייב-טיש און מיט אַ פערזאָרגטער מינע געקוקט אין דער ווייט.

זיין טאָכטער איז געווען בעשעפטיגט מיט אַ ווייבערי-שער האַנד-אַרבייט און איז געזעסען האַרט נעבען פענסטער. איהרע אויגען אָבער זענען געווען געווענדעט אין דעם נאָ-טענדעל, וואו אַהין זי האָט איצט אַרויסגעקוקט.

ס'איז געווען אָוונט-צייט, אין דער זעלבער צייט, ווען אַל-פרעד מילער, בעלאַ'ס חתן, פלעגט יעדען טאָג אַריינקומען.

ווען ס'איז אָבער וואָס אַמאָל אין ציממער טונקעלער גע-וואָרען. האָט זי שנעל גענומען צוזאַמענפּאַקן די אַרבייט און צוגעגאַנגען צום פאָטער. אַרומנעמענדיג זי ביים האַלז האָט זי געפּליסטערט:

— וועט די מאַמעשי נאָך לאַנג זיין זוימען?

— ניין, ניין, מיין קינד, בערוהיג דיך, זי קאָן היינט נאָך נישט דאָ זיין. מאָרגען ערשט דאַרף זי קומען.

— אַזוי? — ווייסטו עס בעשטימט, אַז זי וועט שוין מאָרגען קומען?

— יאָ, מיין קינד, מאָרגען מיטאָג וועלען מיר זי קאָנען ערוואַרטען!

— אַך, ווי איך פרעה מיך, אַז כ'וועל זי ווידערזעהן. דו ווייסט נאָרנישט, פאָטער, ווי עס בענקט זיך מיר נאָך איהר! איך ווייס עס דיר נישט אַרויס, אָבער ווען איך בין געווען אַליין, האָב איך זיך גאַנץ גוט אויסגעוויינט.

די דאָזיגע ווערטער האָבען, ווי מיט מעסערס צושניטען דאָס האַרץ פון איהר פאָטער, אָבער ער האָט מיט אַלע כּחות זיך געפּאַסט, כּדי צו מאַכען אַ פרעהליכע מינע פאַר דעם קינד.

— איך גלויב דיר, מיין קינד! עס איז דאָך ווירקליך דאָס ערשטע מאָל, ווי די מוטער איז נישט מיט אונז.

— אָבער דאָס וועט שוין מעהר קיינמאָל נישט פּאַסי-רען, טאַטעשי, נישט אמת? די מאַמעשי דאַרף מעהר נישט רייזען?

— ניין, עס וועט אויך מעהר קיינמאָל נישט פּאַסירען. איך ווען אַפילו מיר וואָלט אויסגעקומען צו פוס צו געהן, וואָלט איך קיינמאָל מעהר נישט געלאָזט, זי זי דאָזיגע רייזע אונטערנעהמען.

— אָ, זיי מיר מוחל, פאָטער, איך האָב נישט אַזוי גע-מיינט! וואָס מאַכסטו דען היינט? האָסטו נאָך שמערצען אין די פיס?

— ניין, מיין קינד. ס'איז מיר זייט עטליכע טעג בעסער.

— דאָס פרעהט מיך, פאָטער, און נישט אמת, אַז איך דאַרף האָפען אויף מאָרגען די מוטער צו ערוואַרטען?

— גאַנץ זיכער, מיין קינד, לענגער קאָן עס נישט דויערן. עס איז געווען אַזוי בעשטימט, אַז זי זאָל מאָרגען מיטאָג צוריק זיין.

— אָ, איך דאַנק דיר, פאָטער! איך וויל מיך בלויז אין מיינע געדאַנקען זיך פרעהען. אַז איך וועל זי מאָרגען ווי-דער זעהען.

— זעהר גוט, בעלאַ! דו האָסט אוראי די מוטער זעהר שטאַרק ליב?

— יאָ, טאַטעשי, אָבער נישט שטאַרקער פון דיר. איך ווייס נישט, וועמען פון אייך ביידע איך זאָל ליבער האָבען.

— האָט בעלאַ שמייכלענדיג געזאָגט, צוגרייקענדיג זיך שטאַרקער צו זיין גוף.

איהרע שעהנע, טונקעל-בלויע אויגען האָבען אַזוי צאַרט געשמייכעלט, אַז ער האָט זיך צו איהר אָנגעבויגען און איהר געגעבען אַ הייסען קוש אויפ'ן שטערן.

די טאָכטער האָט דאַן צוגעדריקט איהרע ראָזיגע ליפּען צו זיינע און איהר צאַרט געזיכט אויף זיינע גליהענדע באַקען.

עס איז געווען פון די ריהרענדסטע בילדער פון מענש-ליכען לעבען. די בלאָנדע לאָקיגע האָר זענען ווייט אַראָפּגע-האַנגען אויף איהרע שולטערן און אַ טייל פון זיי האָבען זיך צונויפגעמישט מיט די זילבער-ווייסע האָר פון זיין באָרד. אין די ביידע געשטאַלטען האָט רעפּרעזענטירט בליהענדע יוגענד און עהרוואַרדיגע עלטער.

פלוצלינג איז דאָס יונגע מיידעל אויפגעשפּרונגען. איהר געשטאַלט האָט איצט רייצענד אויסגעזעהען און איהר מילך-ווייס פּנים האָט געלויכטען, ווי די זון אין הימעל. זי האָט אויסגעזעהען ווי אַ מלאך.

— בעלאַ, פאַרוואָס קוקסטו מיך אַזוי פערוואונדערט אָן? עס דאַכט זיך מיר, ווי דו וואָלסט מיר עפּעס געהאַט צו זאָגען? — האָט דער פאָטער געפרעגט, בעמיהענדיג זיך נישט אַרויסצווייזען זיין אונרוהיגקייט לגבי איהר.

— יאָ, פאָטער, דו האָסט מיך פערשטאַנען. איך האָב צו דיר אַ בקשה, דו דאַרפסט אָבער נישט בייז זיין אויף מיר! — האָט די טאָכטער געזאָגט און געגליהט דעם פאָ-טער'ס בעוואַקסענע באַקען.

— פאַרוואָס זאָל איך עפּיס בייז זיין אויף דיר, מיין קינד?

— אָבער, פאָטער, איך ווייס נישט, אויב דו וועסט מיין בקשה ערפילען?

(פאָרטזעצונג קומט.)

המשך פון ראָמאַן „פערקויפטע נשמות" — זייט 6

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(132 פאָרטזעצונג)

די דינער האָבען נאָך אַ מאָל פּרובירט צו אַטאַקי־רען, אָבער טאַני האָט זיי אַלע צוריקגעשלאָגען, פער־וואונדענדיג איינעם שטאַרק אין אָרעם.

— גייטס נאָכ׳ן זשאַנדצע! — האָט דער באַראָן אַ געשריי געטון, — ער וועט זיך קענען אַ עצה געבען מיט דעם דאָזיגען צעווילדעוועטען מיידעל.

גלייכצייטיג האָט ער זיך צוריקגעצויגען מיט די דינער אין קאָרידאָר אַריין, אָבער די טיר איז געבליבען אָפען.

— לויף נאָך באַנדאַזשען, — האָט ער אַ געשריי געטון צו איינעם פון די לאָקאַיען, — דו זעהסט נישט, אַז איך בין פערוואונדעט?

דער לאָקיי איז געלאָפען ברענגען די רפואה און דערווייל זענען עטליכע געלאָפען רופען דעם זשאַנדצע.

דער גערופענער איז געקומען אין עטליכע מינוטען אַרום, אַזוי אַז דער באַראָן איז דערווייל אַריינגעפאַלען אין כעס.

— וואו זיצסטו אויסוואורף? — האָט ער געשריגען, נישט קענענדיג זיך בעהערשען.

— ענטשולדיג, גנעדיגער הער! — האָט דער זשאַנדצע געענטפערט, — איך האָב נאָר געוואָלט מיטברענגען מיט זיך מיינע מכשירים, ווייל איך האָב מיר פאָרגעשטעלט, אַז דאָ מוז זיין עפּעס פאָרגעקומען.

— וואָס פאַרע מכשירים?

דער זשאַנדצע האָט געוויזען אַ לאַנגען לעדערנעם פּאַסעק מיט אַ אייזערן רעדעל, וואָס ער האָט געהאַלטען אין דער לינקער האַנד.

— צו וואָס טויג דיר דאָס? — האָט דער באַראָן איהם אַ פרעג געטון נאָך אַלץ אין כעס, האַלטענדיג צו־געבינדען די פערוואונדעטע האַנד, — זאָל די דינערשאַפט בינדען די צעווילדעוועטע, אָבער זי לאָזט קיינעם נישט צו.

— דערפאַר טאַקע האָב איך געבראַכט דעם פּאַסעק —האָט דער זשאַנדצע אַ שמייכעל געטון, — ווי עס איז אייך בעוואוסט בין איך אַ לענגערע צייט געווען אין די מדבריות פון אַמעריקאַ.

— וואָס פאַרע שייכות האָט אַמעריקאַ מיט דעם מיידעל?

— אָ, זעהר אַ סך, — האָט דער זשאַנדצע געענט־פערט מיט אַ שמייכעל פון איבערגעטריבענקייט — דאָרט האָב איך מיך געלערנט פאַנגען חיות. איהר וועט זעהען, ווי איך וועל באַלד פאַקען די ווילדע בעסטיע.

טאַני האָט נישט געהערט די ווערטער, ווייל דער זשאַנדצע האָט שטיל גערעדט, זי איז געשטאַנען גרייט און כסדר געפאָכעט מיט׳ן שטילעט.

— זאָל זיך קיינער צו מיר נישט דערנעהנטערן, — האָט זי געוואָיעט, — איך בין גרייט אַלע אויסצו־שחט׳ען.

נאָר פּלוצלונג האָט עפּעס אַ פייף געטון אין דער לופט און איידער טאַני האָט בעוויזען זיך אומצוקוקען איז זי שוין געווען געפענטעט מיט שטריק.

דאָס מיידעל האָט מורא׳דיג אַ געשריי געטון, פּרו־בענדיג איבערצושניידען די שטריק מיט׳ן שטילעט. אָבער דאָס איז געווען אונמעגליך, ווייל די אָרעמס זענען געווען פעסט געבינדען.

דער זשאַנדצע האָט זיך געוואָרפען אויף די הילפ־לאָזע, די דינערשאַפט האָט איהם מיטגעהאָלפען, עס האָט נישט לאַנג געדויערט און מען האָט טאַני׳ן אַרויסגענומען דעם שטילעט פון האַנד.

זי האָט געלאַרעמט, געיאָמערט, ווען דער זשאַנדצע האָט איהר נאָך מעהר פערוואָרפען די שטריק אַרום דעם קערפּער ביז זי איז אַ ערשעפּטע אַנידערגעפאַלען אויפ׳ן דיוואַן.

— אַזוי, גנעדיגער הער, יעצט איז דאָס מיידעל אומשעדליך, — האָט דער זשאַנדצע אַ זאָג געטון מיט צופרידענקייט.

דער באַראָן האָט נאָך געוואָלט עטליכע מאָל זי מכבד זיין מיט דער שפּיצרוט, אָבער דער וועהטאָג אין אָרעם האָט איהם נישט ערלויבט דערויף.

— זאָל די דינערשאַפט זי שלאָגען! — האָט ער אַ קריץ געטון מיט די ציין, — זיי וואָלטען דאָך פון איהר געמאַכט אַ תל, איך וויל עס נישט, זי איז דאָך אַזוי וואונדערבאַר שעהן.

זיינע געדאַנקען זענען יעצט געווען געווענדעט אין אַ אַנדערע זייט, ווייל דער זשאַנדצע האָט זיך דערנעהנ־טערט צו איהם און אָנגעקוקט דעם פערוואונדעטען אָרעם.

— דאָ דאַרף מען זיין זעהר פאָרזיכטיג, — האָט ער אַ זאָג געטון, ווי אַ ערפאַהרענער מענש,— ווייל די שאַרף פון שטילעט האָט געקענט זיין פערגיפטעט, דער שטילעט איז געווען עפּעס אַזאַ אויסטערלישער.

— אָ, גאָט! — האָט דער באַראָן אַ געשריי געטון,— דאָס וואָלט מיר נאָך געפעהלט, — באָרגט מיר שנעלער אַ מאַשטש איינצושמירען די וואונד. איילט אייך, ווייל איך וועל אייך אַלע פערקאַטעווען.

די איבערגעשראָקענע דינער זענען זיך אַלע צולאָ־פען, טאַני אָבער, וואָס איז נאָך אַלץ געלעגען אויף דער פּאָדלאָגע, האָט געוואָיעט פון וועהטאָג און כעס.

דער זשאַנדצע האָט בעקוקט דאָס געוועהר.

— איהר קענט זיין רוהיג, גנעדיגער הער, דער שטילעט איז ריין און עס דראָהט נישט קיין שום גע־פאַהר. איך קען מיך גוט אויף יעטוועדען אַרט געוועהר. איבריגענס איז די וואונד נישט קיין טיפע, די הויט איז נאָר בלויז אָבגעקראַצט.

דער באַראָן האָט טאַני׳ן געדראָהט מיט אַ געבייל־טער פויסט.

(פאָרטזעצונג קומט.)

פאַרצעלאַציע

פון זגערזשער וואַלד
ביים לאָדזער שאַסע

„CHEŁMY"

פון 1.50 זלאָטי פאַר
אַ קוואַדראַט־מעטער

הערליכע וואַלד־פאַרצעלען אין דער גרויס פון 1500—2500 קוואַד־ראַט־מעטער, וועלכע ליגען 6 קילאָמעטער פון לאָדז אין די גרענצען פון דער שטאָט זגערזש. — זעלטענע גינסטיגע קאָמוני־קאַציע־בעדינגונגען. 700 מעטער פון דער טראַמוואַי־סטאַציע „Adelmówek" און טאַר פון די זגערזשער טראַמוואַיען. ענט־שפּרעכענדע בעדינגונגען צו וואוינען דאָרט זומער און ווינטער.

אויף 2 יאָהריגע
אָהן־פּראָצענטיגע
בעצאָהלונג

אינפאָרמאַציעס ערטיילט:
דער סעקרעטאַריאַט פון דער שטאָדט זגערזש טעגליך פון 9—15, שבת פון 17—20 און זונטאָג פון 9—12 פאַרמיטאָג. אויפ׳ן אָרט אינפאָרמירט דער וואַלד־פערוואַלטער. — יעדער קויפער פון דער פּאַרצעלאַציע קען זאָפאָרט נאָכ׳ן אָפּ־צאָהלען דאָס געלד פערלעגען זיך אַ היפּאָטעק־בוך.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט האָב איך דעם כבוד בעקאַנט צו מאַכען דער ג׳ קונדשאַפט, אַז דעם 15/7 בין איך אַרויסגעטרעטען אַלס שותף פון דער פירמע שוואַרצמאַן און גרינשפּאַן, פּיעטריקאָווער 17, און פון דעם דאַטום פיהר איך מיין

אונטער דער פירמע

„בעקער און גרינשפּאַן" פּיעטריקאָווער 66

טעלעפ. 190־21

פעלץ־וואַרען־געשעפט

אויף לאַגער בעזיץ איך אַ גרויסען אויסוואַהל פון פוטער אויך ענגלישע בעשטעלטע אונטער לייטונג פון בעוואוסטען דאַמען־אַטעליער פעלעכלער. דאַמען־מאַנטלען און קאָסטיומען פערטיגע און א. בעקער

קינא

ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט און וויטערע טעג! סעזאָן־שלאַגער, גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם היינט און וויטערע טעג!

I

דער פירשט און די טענצערין

פּרעכטיגע דראַמאַ אין די הויפּט־ראָלען: LUCY DORAINE און WILLI FRITSCH

II

ראָמאַן פון דער פירשטין דע וואַלואַ

היסטאָרישע דראַמאַ אין די הויפּט־ראָלען: Agnes Esterhazy, Michał Warkonyj

אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין וואָכען טעג 5.30, שבת, זונטאָג און חגאות 2 אַ זייגער נאָכמ. — סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ סטעפּאַנסקי.

7־קלאַסיגע שולע און פּרעבעלשולע — פון — ערציהונגס־אַנשטאַלט — די רענאָמירטע —

קאַצענעלזאָן־נאַחומאָוו

נאַד לודקאַ 8 (צווישען נאָוואָמיעסקאַ און ווסכאָדניאַ) טעלעפאָן 177-01 (פון 11 ביז 2)

קינדער אין שול־צוואַנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז יאָהר ווערען אָנגענומען אין די קלאַסען A, B, C, I, II, III, IV. אין פאָרבערייטונגס־קלאַס A^0 ווערען אָנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון $5^1/_2$—7 יאָר. אין די פרעבעל־שולן קינדער פון 3—7 י.

חוץ דעם אַלגעמיינעם שול־פּראָגראַם, קענען די אָרטאָדאָקסישע קינדער געניסען פון נאָכמיטאָג־חדר, וואו ס׳ווערט געלערנט גרינדליך אַלע למודי־קודש, דהיינו: חומש, רש״י נ״ך, גמרא ותוספות דורך מלמדים ספּעציאַליסטען אונטער דער פּערזענ־ליכע השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר׳ יעקב בנימין קאַצענעלזאָן. בעמ. די צאָהל שעה׳ן, ווי אויך מלדים פאַר למודי קודש זענען היי־יאָהר בעדייטענד פערגרעסערט. פאַר פּיזיש־שוואַכע קינדער, ווי אויך פאַר אונבעמיטעלטע עגז. אַ

נאָכמיטאָג־שולע נאָכמיטאָג־חדר | ביליגער ביז 50% | נאָכמיטאָג־פּרעבלשולע

7-io klasowa szkoła męska

(z pr. szk. państw.)

SZ. SZULDENRAJNA

29 Południowa 29

עם גן ילדים איז די געוואונשענע שולע פאַר קינדער, וואָס די עלטערן ווילען זיי געבען צוזאַמען מיט וועלטליכע בילדונג אַ שטרענגע רעליגיעזע ערציהונג און גרינדליכע לעהרע איז תנ״ך, העברעאיש ווי אויך אין תלמוד. דאָס לעהר־פּערסאָנאַל בעשטעהט פון די בעסטע פּעדאַגאָגישע קרעפטען, אין פאָרבערייטונגס־קלאַס ווערען אָנגענומען שילער פון $5^1/_2$ יאָהר אָהן שום קענטניס.

איינשרייבען טעגליך אין אַלע קלאַסען פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6 נאָכמ.

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאַגעבלאַט"

Z prawami gimnazjów państwowych

8-kl. Żeńskie Gimnazjum Tow. „Kultura" w Łodzi

ul. Piotrkowska 85, telefon 174-85

Zapisy przyjmuje sekretarjat szkoły codziennie od godz. 9-ej rano do 1-ej po południu. **Opłaty niskie.**

Początek roku szkolnego i egzaminów wstępnych dnia 3-go września b. r.

קלאַנג־פילם־טעאַטער

„MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178

היינט הערליכע פּרעמיערע! פון קלאַנג־פילם א. נ.:

דאָס ליד פון דער סטעפּע

אין די הויפּט־ראָלען:

Gary Coper Lupez Velez Louis Wolhheim

אָנפאַנג פון די סעאַנסען:
שבת, זונטאָג און חגאות 3.30 נאָכמיטאָג
אין די וואָכען־טעג 5,30 7,30 און 9,15
די פּרייזען זענען נישט פערגרעסערט

FCTADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאָגישע און נערוועז־קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ־עלעקטרישע היילבאַהאַנדלונגען
טעגליך פון 8 א זייגער פריה ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדערע וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

8־קלאַסיגעס מעדכען־גימנאַזיום

מיט 3 פאָרבערייטונגס־קלאַסען (A. B. C.)
מיט פולע רעכט פון רעגירונגס־שולען (קאַטעגאָריע A)

Marji Hochsteinowej

Wólczańska 23, tel. 214-27

די איינטריטס עקזאַמענס הויבען זיך אָן דעם 31. אויגוסט. דאָס איינשרייבען פון שילע־רינס, טעגליך פון 10—2 און פון 5 — 7 אָוונט. בעמערקונג: ביים גימנאַזיום „אַ קינדער־היים" פאַר מעד־כען און קנאַ־בען פון 4 יאָהר אָן. — די בעשעפטיגונג אין דיזע פאַר־שולע זענען פאַר און נאָך מיטאָג.

מוֹדָה!

דער בעוואוסטער לערנער וואָס איז גוט בע־קאַנט מיט זיין פּעדאַגאָגיע צווישען אַלע לומדי ומופלגי תורה איינער פון די בעסטע מסבירים אין לאָדז

משה שפּירא

עפענט א חדר וווּכאָדניאַ 27 ערשטען שטאָק אין הויף לינקס, אַ לאָקאַל מיט אַלע בעקוועמ־ליכקייטען, ערשט קלאַסיג אויך מיט די בעסטע פּעדאַגאָגישע קוואַליפיצירטע לעהרער וואָס עס ווערט געלערנט ביז 7 אָדזיאַלען מיט אַלע וועל־טליכע למודים.

מיט אַכטונג
משה שפּירא.

אַ וואוינונג פון 5 שטובען,

אַנ׳ערשטקלאַסיגע מיט אַלע בעקוועמליכקייטען אויף נאַרוטאָוויטשאַ גאַס פון זאָפאָרט איבער־צוגעבען. צו ערפאַהרען טעלעפאָן 179-63 פון אזייגער 12—2 און 5—7 אָוונט.

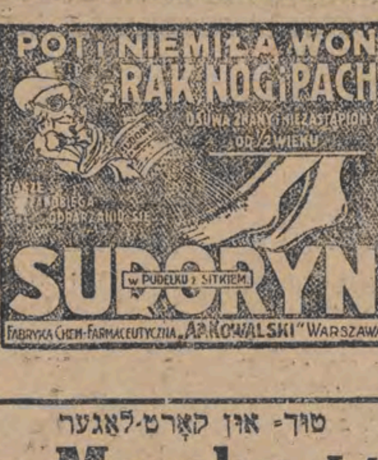

טוך־ און קאָרט־לאַגער

Sz. Maroko, Łódź

נאָוואָמיעסקאַ 2 פראָנט 1 שטאָק טעל. 15 948

עמפּפעהלט צום פרידלינג־סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען־ און הערען שטאָפען

הולך בתומיו בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיע, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
ידי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאָס רע־יעלקייט פון דער אַלט־בעוואוסטער

רעכטסקאָנסולטענטען־ביוראָ פון ה׳

מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אָדוואָקאַניעס, קלאַוזו־לעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבער־זעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג

ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

אין מיין ביוראָ

ווערט ערלעדיגט ביטעס אין אַלע אורזשענדעס, סאָנדעס, היפּאָטעקען, ירושות, די בעסטע עצות אין יורידישע געשעפטען אויך היפּאָטעקען־חובות

י. זאַמעק פּאָמאָרסקאַ 19

טעלעפאָן 200.10

קלויזולעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה

בוכבינדעריי פון וו. ל. וישענראָדזקי, לאָדז, פּיעטריקאָווער 33, נעמט אָן אַלע אַרט בוכבינדער־אַרבייט, ווי אויך מוסטער־קאָלעקציעס אויסגעפערטיגט לויט׳ן נייעסטען סיסטעם צו מעסיגע פּרייזען.

אַבאָנעמענטס־פּרייז: פאַר אַ חודש אין פּוילען 5 זל., אין פּראָווינץ און אויסלאַנד — 20 פראַנק, אין אַמעריקע 1,25 דאָלאַר. [illegible]

אַנאָנסען־פּרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca K. Hambarski

Wydawcy: H. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.